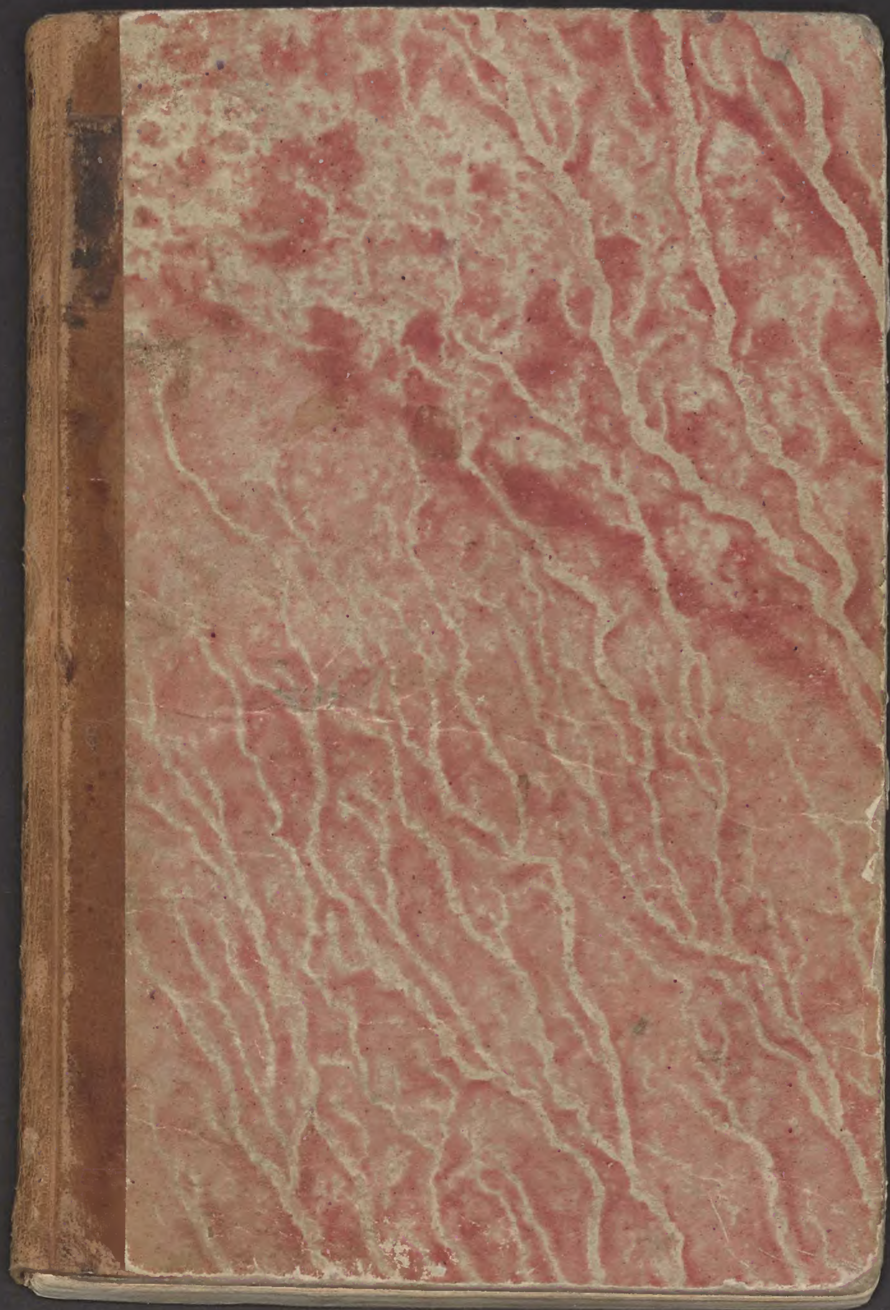

Dálítil

Dönsk lestrarbók

með

íslenzkri þýðingu og orða skýringum

ætluð þeim,

sem tilsagnarlaust byrja að læra dönsku.

Útgefin af

Svb. Hallgrímssyni.

Reykjavík.

Prentuð í prentsmiðju Íslands, hjá Einari Þórðarsyni

1853.

„*Hvað segir hann* **hálfa vætt fiska?**"

Skipafregn.

Formáli.

Þegar þess er gætt, hversu lengi vjer, Íslendingar, höfum átt viðskipti við Dani, þá má það þykja furða, að á öllum þeim tíma skuli eigi hafa komið á gang nein sú bók, sem kenndi oss að skilja mál þeirra, fyr enn nú á þessum síðustu tímum, er vjer fengum í höndur hina ágætu „Orðabók Konráðs Gíslasonar“; því „Orðabók Oddsens“ er svo lítil og ódönskuleg, að hún er varla teljandi. Því neitar þó enginn, að þegar tveir hafa mök og mikil viðskipti saman, þá er það einhver hin fyrsta nauðsyn, að þeir skilji hvor annan; og ætla jeg ekki að fara neinum orðum um það hjer, hvort þjóðir þessar báðar jafnt, eða önnur fremur enn hin, hafi haft tjón af því, að þær ekki skildu hvor aðra. Mjer kemur þó til hugar, um leið og jeg rita þetta, hið þjóðlega kvæði vort, Skipafregn; og þó hún sje ekki guðspjall, þá vitna jeg samt til hennar í þessu efni. Trauðlega verður það heldur sagt með sanni, að Íslendingar sjeu svo frábitnir bóknámi, að til einskis hefði verið að selja þeim í höndur nokkra bók, sem kenndi þeim að skilja tungu Dana. Jeg get borið það, síðan jeg kom hingað til bæjarins, að ekki svo fáir leikmenn — helzt efnilegir unglingsmenn úr sveit — hafa lagt mikinn hug á að læra að skilja dönsku; hafa sumir þeirra, sem áttu hjer dvöl, farið þess á leit, að fá hjá mjer tilsögn í henni, en sumir hafa að eins beðið mig, að benda þeim á einhverja bók, sem þeir hægast gætu lært að skilja af málið tilsagnarlaust; og mjer hefur virzt, eins og rannar við er að búast, löngun þessi fara í vöxt. Jeg hef líka áður orðið var við þessa löngun hjá

mönnum, því jeg hef þekkt bændur — og það búsýslumenn, — sem hafa gefið sjer tíma til að lesa í dönskum bókum með þeirri alúð, að þeir að kalla tilsagnar- og hjálparlaust lærðu að skilja málið.

Þessi hrósverða löngun og viðleitni landa minna „að komast ögn niður í dönsku“, eins og þeir kalla, hefur nú komið mjer til þess að gefa út þessa litlu Lestrarbók; jeg ímyndaði mjer, að hún gæti verið þeim eins handhæg og t. a. m. Spurningakverið danska, sem jeg hef einatt verið beðinn að útvega handa þeim, er tilsagnarlaust vildu læra dönsku. Jeg þekki margar lestrarbækur á öðrum málum, líkar þessari, sem hjer kemur nú á gang, en enga að öllu leyti eins; og segi jeg það ekki í þeirri veru, að jeg álíti þessa betri enn allar hinar; en hitt er það, jeg hugsaði, að flestar, ef ekki allar þess konar lestrarbækur í öðrum löndum, er menn skyldu læra af annað tungumál, væru einkum ætlaðar til þess að lesast í skólum, þar sem tilsögn kennarans gæti skýrt það, sem ekki væri nógu ljóst í bókinni sjálfri. Jeg hjelt nú, að ekki mundi alls kostar tjá, að haga lestrarbók fyrir leikmenn á Íslandi á sömu leið, með því að þar var eigi ætíð kostur á „að fara í smiðju“ eins og menn segja; og þess vegna hagaði jeg bók þessari svo, að hún gæti að mestu skýrt sig sjálf; jeg gjörði hana svo auðvelda, sem mjer var unnt og mjer þókti þörf á, þar sem jeg ætlaði hana *þeim einum, sem hugsuðu sjer að fá tilsagnarlaust hinn fyrsta skilning á dönsku máli, eða þá unglingum, sem allra fyrst byrjuðu að læra það með tilsögn.* Verði það álitið að bókin sje nokkru nýt til þessa, þá þykist jeg ekki hafa unnið til ónýtis. Jeg gjöri ekki heldur ráð fyrir, að aðrir enn þeir, sem jeg sagði, hafi gagn af bæklíng þessum í málfræðislegu tilliti; en hitt get jeg ímyndað mjer, að mörgum kunni að þykja ómaksins vert, að lesa yfir efnið sjálft, því jeg vildi ekki velja það af verri endanum.

Lestrarreglurnar í bók þessari eru að mestu teknar úr

„Orðabók Konráðs", þar sem hún gefur ávísun um framburð og hljóð bókstafanna; og jeg held að hver sá Íslendingur, sem kann að stafa rjett í móðurmáli sínu, og hefur nokkra hugmynd um hljóðbreytingar bókstafanna, geti haft gagn af þessum reglum, svo litlar þær eru og mjög svo ónógar til að kenna manni rjett að lesa dönsku. — Um orðaskrána aptan við bókina vil jeg að eins geta þess, að jeg ætlaði svo til, að eigi væri þar að leita að skýringum neinna orða, sem beinlínis eru þýdd í hinum íslenzka texta framar í bókinni, eins og ekki heldur að skýringum þeirra orða, sem eru svo lík sömu orðum í íslenkunni, að jeg áleit auðráðið í þýðingu þeirra; en vera má, að jeg hafi þar eigi verið nógu nærgætinn.

Þar sem nú þetta er hin fyrsta danska lestrarbók fyrir Íslendinga, þá veit jeg vel, að á henni muni sannast „fátæk smíð í fyrsta sinni"! Virði menn samt viðleitni mína, og sætti sig við bæklinginn, meðan ekki býðst annar betri, þó þeir aldrei nema segi um hann, að betra sje að veifa röngu trje enn öngu, þá mun jeg gefa út aðra lestrarbók, ef jeg verð ekki því skammlífari, þeim til frekari framfara, sem hafa lagt sig niður við þessa. Jeg sje nú hvernig þessari reiðir af, og haga mjer eptir því með hina.

Ritað í Reykjavík á jólaföstunni 1852.

Svb. Hallgrímsson.

Dálitlar lestrarreglur.

H*in danska tunga er töluð af þegnum Danakonungs, þeim, er kallaðir eru* **Eydanir** *og* **Jótar;** *hún er sprottin af norrænunni, sem töluð var í fyrndinni á Norðurlöndum; þess vegna er hún líkust íslenzkunni og svenskunni, en miklum mun ólíkari þjóðversku, hollenzku og ensku; smátt og smátt hafa unnið hefð í dönsku máli ýms orð úr grísku, látínu og frakknesku.*

Bókstafirnir í dönskunni eru:

a, aa, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m,
— — be ce de — ef ge haa — jod, je kaa el em
n, o, p, q, r, ſs, t, u, v, x, y, z, æ, ø.
en — pe ku er es te — ve eks — zeta — —

1. Hljóðstafirnir eru:

a, e, i, o, u, y, æ, aa, ø.

a hljóðar eins og ísl. a og hefur skjótt atkvæði í sumum samstöfum (t. a. m. Stad = borg), en seint í sumum (t. a. m. Stat = ríki).

e er opt borið fram líkt og i á ísl. (t. a. m. Sted = staður) en stundum eins og e (t. a. m. ved = hjá); ee er víða eins og e með seinu atkvæði (t. a. m. Steen = steinn); e á eptir hljóðstaf seinast í samstöfu heyrist opt ekki í fram-

burðinum, með því það er einungis sett til að sýna, að stafurinn fyrir framan það hafi seint atkvæði (t. a. m. gaae lesið go = að ganga).

i er ýmist borið fram eins og ísl. í (t. a. m. min les min = minn) og er þá stundum ritað ii (t. a. m. Viin = vín) eða sem i (t. a. m. finde les finne = að finna).

o er ýmist borið fram líkt og ísl. ó, en þó með nokkru ú-hljóði (t. a. m. Blod = blóð), eða eins og ísl. o (t. a. m. Slot = höll).

u hefur sama atkvæði sem ísl. ú, en sumstaðar skjótt (t. a. m. Bud = boð) sumstaðar seint (t. a. m. Stud = þjór).

y hljóðar ýmist sem ý í nafninu á stafnum (t. a. m. byde = bjóða) eða sem u (t. a. m. Synd = synd).

æ hljóðar eins og ísl. e, og hefur skjótt atkvæði í sumum samstöfum (t. a. m. Værk = verk) en seint í sumum (t. a. m. Væg = veggur).

aa hefur sama atkvæði og ísl. o, skjótt í sumum samstöfum (t. a. m. Aand = andi) seint í sumum (t. a. m. Traad = þráður).

ø hljóðar á sumum stöðum sem ísl. ö (t. a. m. Ørn = örn), en sumstaðar á milli ö og u (t. a. m. Søster = systir).

2. *Tvíhljóðendurnir, þeir er optast koma fyrir í dönskum orðum eru:*

au, ou, ei, øi.

au hljóðar eins og á með nokkru ú-hljóði (t. a. m. slau = daufur).

ou hljóðar eins og o með nokkru ú-hljóði (t. a. m. Toug = strengur).

ei lætur eins og ei (í íslenzka orðinu eiga).

oi lætur eins og au (í orðinu auga).

3. Samhljóðendur eru:

b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

b í upphafi orða hefur sama atkvæði og b í ísl. (t. a. m. Baad les bod = bátur), en fyrir aptan hljóðstaf í sama orði hefur það jafnaðarlega líkt atkvæði og v (t. a. m. Skib les skiv = skip).

c hljóðar eins og k í ísl. fyrir framan a, o, u, en eins og s fyrir framan e, æ, i, y (t. a. m. Cujon les kújón = bleyða; Centrum les sentrum = miðpunktur). C á undan samhljóðanda hljóðar eins og k (t. a. m. Cnejus les Knejus, manns nafn). Ch er lesið eins og k (t. a. m. China, les Kina, Kínverjaland).

d samsvarar í upphafi orða d í ísl. (t. a. m. Dag = dagur); en fyrir aptan hljóðstaf er það lint og lætur eins og ð í ísl. (t. a. m. Fod = fótur); eða heyrist jafnvel ekki í framburðinum (t. a. m. Kande les kanne = kanna).

f er borið fram eins og f í upphafi á ísl. orði, þegar það stendur fyrir framan hljóðstaf þeirrar samstöfu, sem það er í (t. a. m. Fader = faðir), en eins og ff, ef það stendur fyrir aptan (t. a. m. traf, les traff = hitti).

g samsvarar í upphafi orða g í ísl. (t. a. m. Gaade = gáta). Aptarlega í orði er það lint og

heyrist varla (t. a. m. Pige les pie = stúlka; Bøger les bøjer = bækur).

h er borið fram eins og h í upphafi á ísl. orðum, nema fyrir framan j og v, því þar heyrist það alls ekki í framburðinum (t. a. m. Hjerte les jerte = hjarta; hvor les vor = hvar).

j hefur sama atkvæði og j á ísl.

k hefur sama atkvæði og k á ísl.

l samsvarar í upphafi orða l í ísl.; ll lætur eins og ll í milla (á upphlut, en ekki eins og ll í öðrum orðum t. a. m. höll, fell).

m samsvarar í upphafi orða m í ísl., en í niðurlagi orðs mm (t. a. m. Dom les domm = dómur).

n hefur sama atkvæði og n á ísl.; nn lætur eins og nn í kunna (en ekki eins og nn í steinn).

p hefur sama atkvæði og p á ísl. og er jafnhart og ella, fyrir framan s (en verður ekki lint, eins og á ísl., þar sem títt er að kveða að ps eins og fs).

q hljóðar eins og k, og er að eins haft á undan v (t. a. m. Qvinde les kvinne = kona).

r hefur linara eða óskýrra atkvæði en ísl. r.

s hefur sama atkvæði sem s á ísl.

t hefur sama atkvæði sem t á ísl.

v hefur sama atkvæði og ísl. v

x hljóðar eins og ks.

z það er vant að hljóða í framburði Dana eins og s.

Tankesprog og Leveregler.
Spakmæli og heilræði.

1. Den som ikke vil arbeide, bør ei heller spise. — Sá sem ekki vill vinna, á ekki heldur að fá mat.

2. Hvad du ikke kan betale med Penge, betal det i det mindste med Tak. — það sem þú eigi getur borgað með peningum, borgaðu það að minnsta kosti með þökkum.

3. Hvad jeg ikke forstaaer, det kan jeg hverken dadle eller rose. — það sem jeg skil ekki, það get jeg hvorki lastað eða lofað.

4. Den som engang har løjet, ham troer man ikke lettelig en anden Gang — Sá sem einu sinni hefur logið, honum trúir maður ekki hæglega öðru sinni.

5. Hvad man engang har lovet, det bør man holde, ellers kaldes man en Bedrager. — það sem maður hefur einn sinni lofað, það á maður að efna, annars heitir maður svikari.

6. Den, som ikke vil blive fattig, maa ikke bortkaste Smaating. — Sá sem ekki vill verða fátækur, má ekki kasta burt smámunum.

7. Det er for sildigt at angre i Alderdommen, intet at have lært i Ungdommen. — það er of seint að iðrast í ellinni, að hafa ekkert lært í æskunni.

8. At gaae tidligt tilsengs og staae tidligt op, gjør Mennesket sundt, rigt og klogt. — Að ganga snemma til rekkju og rísa árla upp, gjörir manninn heilsugóðan, ríkan og hygginn.

9. Den som engang bedrager dig, gjør dig Uret; bebedrager han dig anden Gang, gjør han Ret. — Sá sem svíkur þig einu sinni, gjörir þjer rangt; svíki hann þig öðru sinni, gjörir hann rjett.

10. Hvo som kaster Skarn paa Andre, smudser sig

selv mest. — Hver sem kastar saur í aðra, atar sjálfan sig mest.

11. Vi skulle spise for at leve; men ikke leve for at spise. — Vjer eigum að borða til að lifa; en ekki lifa til að borða.

12. Gudsfrygt er nyttig til alle Ting, til Trøst i Ulykken, Forsigtighed i Lykken og Rolighed i Doden. — Guðhræðsla er nytsamleg til allra hluta, til huggunar í mótlæti, varkárni í meðlæti og rósemi í dauðanum

13. Det bedste Middel til ikke at begaae nogen Feil, er at undgaae Leiligheden dertil. — Hið bezta meðal til að fremja ekki neina yfirsjón, er að sneiða hjá tækifærinu til þess.

14. Sæt dig stedse i dens Sted, som du agter at gjøre Uret, og du vil da aldrig fornærme nogen. — Settu þig ætíð í þess spor, sem þú ætlar að gjöra rangt, og þú munt þá aldrei meiða neinn.

15. En retskaffen Mand maa holde sit Ord, og derfor aldrig love noget, han ikke har isinde at holde. — Ráðvandur maður verður að efna orð sín, og þess vegna aldrei lofa neinu, sem hann ekki hefur í huga að efna.

16. Den Glæde at hævne sig er ikke saa stor som den at tilgive. — Sú gleði að hefna sín er ekki eins mikil og sú að fyrirgefa.

17. Vil du hævne dig paa din Fjende, saa gjør det ved en ulastelig Opførsel. — Viljir þú hefna þín á óvin þínum, þá gjörðu það með flekklausri breytni.

18. Vi skulle leve saaledes, som om hele Verden saae os, og tænke, som om ethvert Menneske kunde læse i vore Hjerter. — Vjer eigum að breyta þannig, eins og öll veröldin sæi til vor, og hugsa, eins og sjerhver maður gæti lesið inn í hjörtu vor.

19. Bevidsthed om vor Styrke kan let lede til Hovmod, og fra Hovmod til Fald er kun et Skridt. —

Meðvitund um styrkleika vorn getur hæglega leitt til dramblætis, og frá drambsemi til hrösunar er einungis eitt fótmál.

20. Den, som intet samler om Sommeren, har intet at spise om Vinteren; og den som i Ungdommen intet lærer, maa lide Mangel i Alderdommen. — Sá sem engu safnar á sumrin, hefur ekkert að borða að vetrinum; og sá sem lærir ekkert í æskunni, verður að þola skort í elliuni.

21. Ikke alt er sundt, som smager godt; og ikke alle Frugter ere velsmagende, som have et skjønt Udseende. — Ekki er allt heilnæmt, sem bragðar vel; og ekki eru öll aldini ljúffeng, sem hafa fallegt útlit.

22. Den som ikke vil stode sig, maa ikke gaae i Mørke. — Sá sem ekki vill reka sig á, má ekki ganga í myrkri.

23. Søg ikke Faren, for at du ikke skal omkomme deri; men gaae den modig imøde, hvor du ikke kan undgaae den. — Leitaðu ekki hættunnar, svo að þú eigi farizt í henni; en gakk hugaður á móti henni, þar sem þú getur ekki sneitt hjá henni.

24. Livets Lykke er ikke bunden til Rigdomme; man lever fornøjet med lidet, naar man er maadeholdén og forstaaer at indskrænke sine Lyster. — Gæfa lífsins er ekki bundin við auðæfi; maður lifir ánægður með lítið, þegar hann er hófsamur og hefur vit á að temja girndir sínar.

25. Kun den Tilfredse er rig; men den Gjerrige ulykkelig, fordi han aldrig kan være tilfreds. — Einungis hinn ánægði er ríkur; en hinn ágjarni vesæll, af því hann getur aldrei verid ánægður.

26. Gnieren har aldrig nok; han er karrig imod andre og sulter sig selv, naar han ikke kan nyde Livets Goder for intet. — Nirfillinn hefur aldrei nóg; hann er nískur við aðra og sveltir sjálfan sig, þegar hann ekki getur notið gæða lífsins fyrir ekkert.

27. Han tænker aldrig paa Fremtiden uden Ængstelse, og for ikke at lide Mangel paa sine gamle Dage, lider han Mangel sin hele Levetid. — Hann hugsar aldrei

um ókominn tíma án kvíða, og til þess að líða ekki skort í ellinni, líður hann skort alla sína æfi.

28. Menneske, vogt dig da for Gjerrighed. Stræb kun at forøge din Formue paa en tilladelig Maade; vær den flittige Arbeider og den gode Huusholder. — Maður, gættu þín þá fyrir ágirnd. Kappkostaðu einungis að auka efni þín með leyfilegu móti; vertu iðinn verkmaður og góður búmaður.

29. Korte ere vor Samvandrings Dage her paa Jorden. See til at du ikke selv forbittrer dig dem ved Vrede og Overilelse. — Stuttir eru vorir samferðar dagar hjer á jörðunni. Sjáðu um, að þú ekki beiskir þjer þá sjálfur með reiði og framhleypni.

30. Søg at overvinde din Fiende ved Høimodighed, ved at blive hans Hjælper og Velgjører, hvor han behøver Hjælp. — Leitastu við að sigra óvin þinn með göfuglyndi, með því að verða hjálpari hans og velgjörðamaður, þar sem hann þarf hjálpar við.

31. Den der mangler en Ven, vandrer som en Fremmed over Jorden. — Sá sem vantar vin, fer leiðar sinnar á jörðunni, eins og útlendingur.

32. Trofast Venskab ligner Aftenskyggen, det vorer indtil Livets Sol gaaer ned. — Tryggföst vinátta líkist skugganum á kvöldin, hún vex uns sól lífsins gengur til viðar.

33. Kun de fattige, som eje lidet eller intet, er det forundt at nyde Venskabs Lykke i fuldt Maal. — Einungis hinum fátæku, sem eiga lítið eða ekkert, er unut að njóta gæfu vináttunnar í fullum mæli.

34. Brustent Venskab er en brusten Livstraad. Har du fundet en Ven, saa hold ham fast med inderlig Omhu, thi du træffer ikke saa let en anden, der bliver det samme for dig, som hiin var. — Brostin vinátta er brostinn lífsþráður. Hafir þú fundið vin, þá haltu honum fast með nákvæmri umhyggju, því þú hittir ekki svo hæglega annan, sem gengur þjer í hins stað.

35. Pryd hver en Dag, der gaaer, med en dydig Handling, da ville dine Glæder aldrig faae Ende. — Prýddu sjerhvern dag, sem líður, með dygðugri athöfn, þá munu unaðsemdir þínar aldrei taka enda.

36. Nyd, saa ofte du kan, den rene guddommelige Fryd, at gjøre andre glade og lykkelige. — Njóttu svo opt sem þú getur þess hreina guðdómlega fagnaðar, að gleðja og farsæla aðra.

37. Lad ikke dit Mod synke, naar du seer, at dine Omstændigheder forværres, og din Velstand formindskes, uden at du er Skyld deri. — Láttu ekki hugann falla, þegar þú sjerð, að kringumstæður þínar vesna og velmegun þín minkar, án þess að þú sjert orsök í því.

38. Fordobl din Arbeidsomhed, thi Himlen velsigner den Flittige. Fordobl din Paapassenhed, saavel for at holde sammen paa det lidet, du ejer, som for at lægge noget til af det, du forhverver. — Tvöfaldaðu starfsemi þína, því himininn blessar hinn iðjusama. Tvöfaldaðu umhyggjusemi þína, bæði til að hirða um hið litla, sem þú átt, og til að bæta nokkru við af því, sem þú aflar.

39. Tag imod Trang med en urokkelig Tillid til Guds Viisdom og Godhed, ja tag imod den med Taknemmelighed. Kan din Tro hæve dig til Gud, saa vil din Rolighed og Frimodighed aldrig aflade. — Taktu á móti fátækt með óbifanlegu trausti á speki og gæzku guðs, já, taktu á móti henni með þakklæti. Geti trú þín hafið þig til guðs, þá mun rósemi þín og glaðværð aldrei linna.

40. Hig ikke efter Rigdom! Den udsætter dig for Misundelse, fører til Vellevnet og Lediggang, sløver Aanden og køler Hjertet. — Sækstu ekki eptir auðlegð! Hún bakar þjer öfund, leiðir til bílífis og iðjuleysis, sljófgar andann og kælir hjartað.

41. Betragt dine Skatte som et Laan, der kom fra Alherrens Haand, som et Middel til at fremme din egen og Andres Fuldkommenhed og Lyksalighed. —

Skoðaðu fjársjóði þína eins og lánsfje, sem komið er frá hendi drottins allsherjar, eins og meðal til að efla þína eigin og annara fullkomnun og farsæld.

42. Da doer du engang med den Bevidsthed, som forsøder Dødens Beeskhed: Jeg har ei levet forgjeves; mine Gjerninger ville tale for mig. — Þá deyr þú á síðan með þeirri meðvitund, sem sykrar beiskju dauðans: Jeg hef eigi lifað til ónýtis; verk mín munu tala máli mínu.

43. Den dydige Hedning, den retskafne Jøde er agtværdigere og Gud behageligere, end en Christen, som overgiver sig til Laster. — Hinn dygðugi heiðingi, hinn ráðvandi Gyðingur er virðingarverðari og guði þóknanlegri, enn sá hinn kristni, sem ofurselur sig löstum.

44. Vær først retfærdig imod andre, og saa dig selv nærmest; det vil sige, gjør først imod andre hvad de have Ret til at fordre og vente af dig, og gjør dernæst hvad der tjener til dit eget Gavn. — Vertu fyrst rjettlátur við aðra, og svo sjálfum þjer næstur; það er að segja, gjörðu fyrst við aðra það sem þeir hafa rjett til að heimta og vænta af þjer, og gjörðu svo það sem miðar þjer sjálfum til gagns.

45. En god og glædelig Bevidsthed er en Himmel i dit Hjerte. Den hjemler dig et Herredømme over de Onde, og tjener dig som Sværanker i Stormen. — Góð og glöð meðvitund er himnaríki í hjarta þínu. Hún heimilar þjer vald yfir hinum vondu, og reynist þjer eins og stórakkeri í stórviðrinu.

46. Den fortærer din Kummer, som Solen tøer Isen. Den er en Brønd, naar du tørster, en Staf, naar du segner, en Skjærm imod Solens Stik, en Hovedpude, hvorpaa du finder Ro og Lise i din Dodstund. — Hún eyðir harmi þínum, eins og sólin þýðir ísinn. Hún er brunnur, þegar þig þyrstir, stafur, þegar þú hnígur niður, hlíf á móti brunahita sólarinnar, koddi, á hverjum þú finnur rósemi og hugsvölun á þinni andlátsstundu.

47. Samvittigheden er vor Lærer! Den siger endogsaa den Uvidende hvad han bør gjøre, og Ingen tør undskylde sig med, at han ei har vidst hvad der var Ret eller Uret. — Samvizkan er vor kennari! Hún segir jafnvel líka hinum fáfróða hvað hann á að gjöra, og enginn maður dirfist að afsaka sig með því, að hann hafi eigi vitað hvað var rjett eða rangt.

48. Giv med Glæde, naar du giver. Grunder du længe paa, hvormeget du skal give, da kommer Gaven ikke fra Hjertet, men fra Forstanden. — Gefðu með gleði, þegar þú gefur. Veltir þú lengi fyrir þjer, hversu mikið þú eigir að gefa, þá kemur gjöfin ekki frá hjartanu, heldur frá hyggjuvitinu.

49. Vil du, at dit Barn skal føle Ærbødighed for Gud og Religionen, lad det da see Religion og Gudfrygtighed i dine egne Ord og Gjerninger. — Ef þú vilt að barn þitt skuli finna til lotningar fyrir guði og trúarbrögðunum, þá láttu það sjá trú og guðsótta í orðum og verkum sjálfs þíns.

50. Vælg dig kun saadanne Venner, som ved deres Tænkemaade forbedre din: thi en Ven, der ikke i mange Stykker er bedre end du, standser dig i Løbet til Fuldkommenhed. — Veldu þjer einungis þá fyrir vini, sem með hugarfari sínu bæta hugarfar þitt; því sá vinur, sem ekki er í mörgum greinum betri enn þú, tefur fyrir þjer að skunda til fullkomnunar.

51. Et følende Hjerte er den bedste Rigdom. Hvem der mangler det, han seer forgjeves alle Naturens Yndigheder blomstre, og vansmægter af Tørst ved den klareste Kilde. — Viðkvæmt hjarta er bezta auðlegð. Hvern sem vantar það, hann horfir til einskis á allar unaðsemdir náttúrunnar í blóma þeirra, og vanmegnast af þorsta við tærustu uppsprettu.

52. Velgjorenhed er kun sand Dyd, naar Driften dertil udspringer af inderlig Deeltagelse i de Ulykkeliges

Skjebne. — Góðgjörðasemi er þá að eins sönn dygð, þegar hvötin til hennar sprettur af innilegri hluttekningu í kjörum hinna bágstöddu.

53. Ær dine Forældre og lyd dem i din Ungdom. De gav dig Livet, de gav dig Brød og dertil Fryd og Glæde, da du endnu ikke kunde give dem andet end Angest og Bekymring. — Heiðraðu foreldra þína og hlýddu þeim í æsku þinni. Þeir gáfu þjer lífið, þeir gáfu þjer brauð, og þar að auki fögnuð og gleði, meðan þú gazt ekki látið þeim annað í tje enn angist og áhyggju.

54. Den der af Hjertet ærer sin Fader, den der af Hjertet elsker sin Moder, den er i Stand til alt, hvad der er Godt og Stort. Denne Ærefrygt er den barnlige Uskyldigheds mægtige Skytsengel, og den jernstærke Stav, hvorved selv den Faldne atter reiser sig. — Sá sem af hjarta heiðrar föður sinn, sá sem af hjarta elskar móður sína, hann er fær um alt, sem er gott og mikið. Þessi virðing er voldugur verndarengill hins barnlega sakleysis, og sá hinn járnsterki stafur, er jafnvel hinn hrasaði stendur aptur á fætur með.

55. Du kæmper, o Menneske, og higer efter det Bedre og strider imod Begivenhedernes Strøm; men Livets Bølger tørne haardt imod dig, og bryde ofte kun for tidlig din Kraft. — Þú stritar, maður, og sækist eptir hinu betra og berst á móti straumi atburðanna; en öldur lífsins skella hart á þjer, og lama því miður opt of fljótt afl þitt.

56. Du har din Villje, din Klogskab, dine Kræfter, men den Højeste har Omstændighederne i sin Magt; ved disse regjerer han Menneskene, velsigner eller tilintetgjør deres Gjerning. — Þú hefur vilja þinn, hyggindi þín, krapta þína, en hinn æðsti hefur kringumstæðurnar í sínu valdi; með þeim stjórnar hann mönnunum, blessar eða ónýtir verk þeirra.

57. Et godt Navn efter Døden er det kosteligste Arvegods, som du kan efterlade dine Børn og Efterkommere. Et ulykkeligt Tilfælde kan rove dem det timelige

Gods, som du sammensparede til dem. — Góður orðstýr eptir dauðann er hin dýrmætasta arfleifð, sem þú getur eptirskilið börnum þínum og niðjum. Eitt óhappa tilfelli getur svipt þá hinum jarðnesku fjármunum, sem þú treindir handa þeim.

58. Jo ældre vi blive, jo kortere finde vi Aarene. Ligesom Steenen, der ruller ned ad Bakke, farer afsted med forøget Hastighed, jo dybere den kommer ned; saaledes rinder Livet hurtigere, jo længere det fjerner sig fra Barndommen og iler afsted imod Alderdommen og Graven. — Því eldri vjer verðum, þess styttri finnast árin oss. Eins og steinninn, sem veltur niður eptir brekku, flegist áfram með því meiri hraða, því neðar sem hann kemur, eins líður lífið því fljótar, því meir sem það fjarlægist æskuna og skundar til móts við ellina og gröfina.

59. Vær overbeviist om, at hvad der virkelig gavner dig eller Menneskeheden, det modnes, om end seent, saa dog sikkert, saafremt du ikke lægger Hænderne i Skjødet, men uafladelig og freidig virker derfor efter bedste Evne! — Vertu viss um, að það sem í raun og veru gagnar sjálfum þjer eða mannkyninu, það þroskast, enda þótt seint, þá samt áreiðanlega, svo framarlega sem þú ekki leggur höndurnar í kjöltuna, heldur starfar óaflátanlega og örugglega að því af fremsta megni.

60. Menneske, vil du opfylde din Bestemmelse, saa lad Tidens Fugleflugt stedse minde dig om, i Tide at handle viselig, at du ei skal nages af Anger, naar det er for silde. — Maðnr, ef þú vilt fullnægja ákvörðun þinni, þá láttu vængjaflug tímans ávallt minna þig á að breyta skynsamlega í tíma, svo þú ekki þurfir að kveljast af angri, þegar það er um seinan.

Hvad du vil, at Andre skulle gjøre imod dig, gjør det ogsaa imod dem.

Den, som graver en Grav for en Anden, er værd, at han selv falder i den.

Fei først reent for din egen Dør, førend du gaaer for din Naboes.

Den, som har meget, bør give meget; og den, som kan meget, bør gjøre meget.

Det Brød, jeg vil spise, kommer ikke til mig, men jeg maa hente det.

Hvad jeg kan gjøre idag, vil jeg ikke opsætte til imorgen; thi jeg veed ikke, om jeg lever imorgen.

Den som idag er riig, kan imorgen være fattig; og den som idag er sund, kan næste Dag være død.

Saa ofte du leer, saa tænk, at du maaskee snart faaer Anledning til at græde.

Den som har en ond Samvittighed, kan ikke see ærlige Folk stivt i Dinene.

Bedre er et Stykke tørt Brød med Fred, end de lækkreste Retter med Kiv og Trætte.

Ikke at vide noget, er ingen Skam; men ikke at ville lære, er Skam.

Fattigdom er ingen Skam; men Ufornuftighed og slette Sæder ere det.

Guld og Perler ere en skjøn Prydelse; men Forstand og Dyd ere endnu skjønnere.

Penge og Gods kunne berøves mig; men Konst og Videnskab ikke.

En fuld Kiste er vel god; men en sund Mave endnu bedre.

Lykkelig er du, naar andre Menneskers Feil gjør dig klog.

Mangt et Æble har et meget skjøn Udvortes, og er dog indvendig maaskee ormstukket.

Troe ikke alle Folk, som rose dig; thi de tale ofte anderledes, end de mene.

Den, som kun elsker mig, saalænge det gaaer mig vel, han er ikke min Ven.

Fuglen kjender man paa Sangen, og Mennesket paa hans Tale.

Overlæg en Ting, førend du begynder derpaa; thi gjort Gjerning staaer ikke til at ændre.

Hvor man engang har brændt sine Fingre, der griber man ikke til igjen.

Af to gode Ting maae man vælge den bedste; og af to onde den mindst skadelige.

Det, man i Ungdommen nemmer, man i Alderdommen ikke glemmer.

Naar et Træ først er blevet gammelt og tykt, lader det sig ikke bøie.

Den som stjæler en Kalv, stjæler ogsaa en Koe; og af en Lækkertand bliver let en Tyv.

Fuglen kan ikke flyve, forend Fjerene ere udvoxne.

Den Flittige falder intet for tungt; men for den Dovne vejer enhver Fjer et Pund.

Ved alt hvad du gjør, tænk paa Enden; saa vil du aldrig gjøre Ondt.

Den som ikke vil besudles, maa ikke gaae derhen, hvor der er Beeg og Skarn.

Sundhed er den jordiske Lyksaligheds uskatteerligste Gode; ingen foretrækker Krone og Scepter for den.

Det er ikke nok at tjene sine Venner; men det maa skee med Velvillje.

En Daare gjor enten slet intet, eller det han gjør, urigtigt, eller ikke det, han skulle gjøre.

Kast ingen Time bort; thi Livet bestaaer af Timer.

Bestræb dig for hellere at leve et retskaffent Liv, end et langt Liv.

Det er Begyndelsen til Visdom, at man gjerne hører den, og elsker Klogskaben højere end alle andre Goder.

Beslit dig stedse paa Orden; thi ved den sparer du megen Tid og Moje, og mange Fortrædeligheder.

Sky forsigtigt de farlige Steder, og troe dig ikke sikker for Synden.

Usandhed er en Snebold; jo mere man vælter den, jo større bliver den.

Velvillje er Selskabets største Pryd, og den korteste Vei til at vinde Menneskenes Venskab.

Intet Menneske er saa ubetydeligt, at han jo kan skade dig; vær derfor ikke ligegyldig imod et Fjendskab, som du kan undgaae.

Naar dit Arbeide ikke strax vil lykkes, skal du ikke blive utilfreds; thi endnu har Ingen gjort noget godt, uden først at have gjort det slet.

At tale meget og godt er sjeldent forenet; det er derfor bedre at sige meget med faa Ord, end lidet med mange.

At kunne styre sig selv og være Herre over sine Lidenskaber, røber en stor Sjel.

En gylden Tomme gjør ikke Hesten bedre, ligesaalidt som en kostbar Klædning gjør Daaren klog.

Naar man vil noget, som Andre ikke ville, eller omvendt, uden at have grundet Aarsag dertil, er man egensindig.

Den, som forlanger Agtelse, fordi han er riig, forlanger med samme Ret, at man skal ære Bjerget, der indeslutter Guld.

Hvad du gjør, gjør det rigtigt; taler du med nogen, saa tænk paa hvad du hører; læser du, saa prøv hvad du læser.

Lee den Stolte ud, der skammer sig ved sine Taarer. Kun de uophørlige Taarer fortjene vor Skamrødme.

Den, som er stolt ag hovmodig imod dem, han anseer slettere, end sig selv, er sikkert krybende og slavisk imod dem, der ere over ham.

Et slet Menneske, som fortrædiger en Forældreløs, er ligesom Een, der vil bestorme Himmelen, eller som en Hvirvelvind, der løfter Sandet i Luften, men dog altid igjen maa lade det falde.

Hvo, som har et reent Hjerte, og er Herre over sig selv, ligner et klart Speil, som intet Stov fordunkler.

De Mennesker, der ere bundne til deres Huse og Koner, ere ligesom i et snevert Fængsel; naar Befrielses-Tiden kommer, ængstes de ved at forlade det.

De som overlade sig til deres Lidenskaber, ere som

et Menneske, der gaaer med Fakkel imod Vinden, i bestandig Frygt og Fare for at skade sig.

Et Menneske, der vil bekæmpe sine Lidenskaber, er ligesom omgiven med Straa, der har fænget Ild; kun hurtig Flugt kan redde ham.

Det retskafneste Forsæt er stedse det klogeste. Der er ingen sikkrere Vei til Lykken end Dydens og Fromhedens. Naar man da opnaaer den paa denne Vei, er den varigere og behageligere; forfeiler man den, ville de altid holde os skadesløse.

Reenlighed er ikke blot nyttig, men og nodvendig; foruden at den befordrer Sundheden, er den en Deel af Velanstændigheden; derfor er det ikke tilladt noget ordentligt Menneske at forsomme den.

Synden hos et Menneske, som ikke angrer den, og ydmyger sig, er ligesom et Vand, der falder draabeviis, men ubemærket bliver til en stor So. En Synder derimod, som føler Anger, er som en Syg, Sveden efterhaanden hjelper til Helbredelse.

Tro ikke at den, der taler meget om Retten og roser sig af at overholde den, ogsaa opfylder det; men Den, som tier dermed, og gjor det hemmeligt, han er den rette Retfærdigheds Udøver.

Det er tungt for Mennesket: ikke at overlade sig til sine Lidenskaber; ikke at begjære Andres Gods; taalmodigt at lide Uret; at undertrykke dets Hovmod og Ærgjerrighed; ikke at ringeagte det, de ei forstaae; ikke at lyve; stedse at have en fuldkommen Sjels-Rolighed og at følge gode Exempler.

Guds Forsyn.

Forlad dig ved hvert Fodesjed paa Gud. Den Aand, der vaager over Alt, vil ogsaa vaage over dig.

Den, hvis Viisdom og Godhed kundgjør sig allevegne i saa øiensynlige Spor, vil ikke lade Noget skee, som ei skal ende ham til Ære og hans Skabninger til Gavn.

Slaa din Lid til ham, som styrer Alt til det Bedste, og styrk dit Hjerte ved denne Tillid.

Thi vid, du Retskafne! at før skulle Bjerge kløve sig og rivende Elve lukke sig til din Frelse, ja, Ravne skulle føde dig, forend han forlader dig.

Vov dig iblandt Løver med ham og med Troen paa ham; gaa i Ilden, træd ind iblandt dine Fiender, og vær vis paa hans Beskyttelse!

Han, der skabte din Aand og dannede dit Legeme, der gav dig Jorden til Bolig og gjorde Dyret, Fisken og Fuglen til din Undersaat, der bød Marken grønnes og Frugten modnes til din Næring;

Han, der beskyttede din Barndom, indgød dig Mod i din Manddom og er din Støtte i din Alderdom;

Han, mod hvis Godhed Himlen er et Punkt og Havet er en Draabe — tillader ei din Undergang.

Lystige Fortællinger.

1.

En Tosse, som kjendte to Brodre, fik at vide, at en af dem var død. Da han nogen Tid derpaa mødte den Efterlevende, sagde han til ham: hør! jeg ved nok, at en af eder døde, men jeg husker ikke rigtig, om det var dig eller din Broder.

2.

En Herre kaldte paa sin Tjener og befalede ham at tage den Bunke Breve, som laae paa Bordet, og brænde dem; men Tjeneren bad, om han ikke maatte skaane nogle af dem og beholde dem til sig selv. Da Herren meget forundret spurgte, hvad han vilde have dem til, sagde han: da jeg tog hjemme fra, saa bad mine Søstre mig, at jeg skulde skikke dem et Brev engang imellem. Nu tænkte jeg som saa: Herren bruger dem ikke mere, og de ere dog ganske nye og pæne endnu; jeg kunde da efterhaanden skikke dem til mine Søstre, siden de saa gjerne vil have et Brev fra mig.

3.

En Handelsbetjent, som i mange Aar havde skrevet sin Principals Breve, var just en Postdag staaet op fra Skriverbordet, da hans Medtjener kom løbendes og fortalte, at Kjøbmanden, deres Herre, var pludselig død af et Slag. Da han nu indsaae, at dette strax maatte meldes til Handelsvennerne, men han tillige var vant at skrive Brevene i sin Herres Navn, saa tilføiede han i Enden af alle Brevene disse Ord: Sluttelig undlader jeg ikke at melde Dem, at det for en halv Time siden har behaget den alvise Gud, at bortkalde mig fra denne Verden ved et pludseligt Slagtilfælde.

Hlæilegar frásögur.

1.

Anli nokknr, sem þekkti tvo bræður, fekk að vita, að annar þeirra væri dauðnr. Þegar hann nokkrum tíma síðar mætti þeim, sem var á lífi, sagði hann við hann: heyrðu! jeg veit að sönnu, að annar ykkar deyði, en jeg man ekki rjett, hvort það var þú, eða bróðir þinn.

2.

Húsbondi nokkur kallaði á þjón sinn, og skipaði honnm að taka brjefa hrúguna, sem là á borðinn, og brenna þau; en þjóninn mæltist til, hvort hann ekki mætti hlífa nokkrum af þeim, og hafa þau handa sjálfum sjer. Þegar hússbóndinn, sem það furðaði mjög, spurði hvað hann ætlaði að gjöra við þau, sagði hann: þegar jeg fór að heiman, þá báðu systur mínar mig, að jeg skyldi senda þeim brjef við og við. Nú hugsaði jeg á þá leið: hússbóndinn gjörir ekki neitt við þau framar, og þau eru þó enn öldungis ný og þokkaleg; jeg gæti þá smátt og smátt sent þau til systra minna, fyrst þær vilja svo feignar fá brjef frá mjer.

3.

Verzlunarþjón nokkur, sem í mörg ár hafði skrifað brjef hússbónda síns, var ný staðinn npp frá skrifborðinu, einn dag sem póstur átti að fara, þegar samþjón hans kom hlaupandi og sagði, að kaupmaðurinn, hússbóndi þeirra, hefði snögglega dáið úr slagi. Þar eð hann nú sá, að þetta hlaut þegar að boðast skiptavinum hans, en var annars vanur að rita brjefin í nafni hússbónda síns, þá bætti hann þessum orðnm við í endann á öllum brjefunnm: að endíngu læt jeg eigi hjá líða, að tjá yður, að fyrir hálfri stundu þóknaðist alvísum guði að kalla mig burt úr heimi þessum með snögglegri niðurfallssýki.

4.

I en lille fransk Bye faldt en Kone, som længe havde været sengeliggende, i Sovesyge. Manden og de, der vare omkring hende, ansaae hende for død. Efter Skik og Brug blandt Stedets fattige Folk indviklede man hende blot i et Lagen, og bar hende til Jorden. Men paa Vejen til Graven kom de, der bare hende, tæt forbi en Tornebusk; Tornene stak hende, og hun vaagnede af Sovesygen. Fjorten Aar derefter døde hun virkelig; idetmindste troede man det. Man bar hende nu atter til Jorden, og da man nærmede sig samme Tornebusk, begyndte Manden at raabe: gaae forsigtig, kom ikke Hækken for nær!

5.

En Læge, der var meget udmærket i sin Kunst, men tillige en stor Ven af Penge, besøgte en Dag en Philosoph, som nylig var kommen op af en farlig Sygdom. Han fandt Viismanden ifærd med en Ragout. Hvad gjør De der? udbrød Lægen, slige Retter ere en Gift, endog for dem, der nyde den bedste Helbred. De har Ret i hvad De siger, sagde Philosophen: jeg skal føre mig Deres Ord til Nytte. Men apropos, hvor meget er jeg Dem skyldig for de Besøg, De under min Sygdom har aflagt hos mig? Lægen forlangte en meget betydelig Sum. Philosophen optællede Pengene, og overrakte ham dem med disse Ord: De skaaner ikke de stakkels Syge, der søge sin Tilflugt til Dem; tag Dem i Agt for Deres Sygdom, den er ligsaa alvorlig som min: Rigdomme ere for Sjælen hvad Ragouts ere for Legemet.

6.

En Blind vandrede i belmørk Nat paa Gaden

4.

Í dálitlum frakkneskum bæ fjell kona nokkur, sem lengi hafði legið rúmföst, í svefnsýki. Maður hennar og þeir sem hjá henni voru, hjeldu hún væri dauð. Eins og siður var og tíðkanlegt hjá fátæklingum þar, vöfðu menn hana einungis innan í línlak og báru til greptrunar. En á leiðinni til grafarinnar gengu þeir, sem báru hana, rjett fram hjá þyrnirunna; þyrnarnir stungust í hana, og hún vaknaði af svefnsýkinni. Fjórtán árum síðar dó hún í raun og veru; að minnsta kosti hugsuðu menn það. Menn báru hana þá aptur til grafar, og þegar þeir nálguðust sama þyrnirunnann, hóf maður hennar að kalla: farið varlega, gangið ekki of nærri limgarðinum.

5.

Læknir nokkur, sem var mjög ágætur í íþrótt sinni, en jafnframt mjög fjegjarn maður, vitjaði einn dag um heimspeking, sem nýlega var staðinn upp úr hættulegum sjúkdómi. Hann sókti svo að spekingnum, að hann sat að kjötkrás. Hvað eruð þjer nú að gjöra? kallaði lækninn, slíkir rjettir eru eitur, jafnvel fyrir þá, sem hafa beztu heilsu. Þjer hafið satt að mæla, sagði heimspekingurinn; jeg skal færa mjer orð yðar í nyt. En vel á minnst, hvað er jeg yður mikið skuldugur fyrir vitjunarferðir þær, sem þjer hafið gjört yður til mín, meðan jeg var sjúkur? Lækninn vildi hafa mjög mikið fje. Heimspekingurinn taldi fram peningana, og fjekk honnm þá með þessum orðum: þjer vægið ekki veslings sjúklingunum, sem leita líknar hjá yður; hafið gát á yður fyrir sjúkdómi yðar, það kveður allt eins mikið að honum og mínum: auður er það fyrir sálina, sem kjötkrásir eru fyrir líkamann.

6.

Maður nokkur blindur gekk um stræti koldimma nótt

med en Lygte i Haanden og en fyldt Viinkrukke paa Ryggen. En Bekjendter af ham, som kom løbende i fuld Fart, mødte ham, og kunde ikke undlade at tilkjendegive sin Forundring over at træffe ham med en Lygte. Hvortil nytter dette Lys Dig, sagde han; Natten og Dagen ere jo lige for Dig? Det er ikke for min egen Skyld jeg bærer denne Lygte, svarede den Blinde: det skeer for at ikke Fusentaster som Du og dine Lige skal støde paa mig, og slaae min Krukke istykker.

Moralske Anecdoter.

1.

Man bebreidede engang den berømte Aristoteles, at han havde givet Almisse til et Menneske, der paa Grund af Vellyst og Blødagtighed var bleven fattig, hvorpaa Philosophen svarede: „Jeg har jkke understøttet dette Menneske, men kun den lidende Menneskehed".

2.

Maleren Pythias blev spurgt, hvilken Farve han mest yndede. „Den", sagde han, „hvormed Skam og Undseelse farver en dydig Piges Ansigt".

3.

En Philosoph havde kjøbt et Par Skoe paa Kredit. Da han vilde gaa hen, for at betale dem, fandt han Skogmagerens Bod lukket, og hørte, at han var død. Herover følte han en hemmelig Glæde og gik, veltilfreds med at have baade Skoe og Penge; men Samvittigheden vaagnede snart efter Forseelsen. Han eftertænkte sin Uretfærdighed, gik hurtigt tilbage til Boden og skod Pengene ind i gjennem en Dør, idet han sagde for sig selv: „Omendskjøndt denne Mand er død for Andre, saa lever han dog for Dig".

með ljósbera í hendinni og fulla vínkrukku á bakinu. Kunningi hans einn, sem kom hlaupandi með mesta hraða, mætti honum, og gat ekki setið á sjer að láta í ljósi undrun sína yfir að hitta hann með ljósbera. Hvaða gagn hefur þú af þessu ljósi, sagði hann, nótt og dagur eru þó eins fyrir þjer? það er ekki sjálfs míns vegna sem jeg geng með þennan ljósbera, svaraði hinn blindi: það er til þess að glannar, eins og þú og þínir líkar, skuli ekki reka sig á mig og brjóta krukknna mína í sundur.

Siðferðislegar smásögur.

1.

Menn fundu einu sinni að því við hinn nafnfræga Aristoteles, að hann hefði gefið ölmusu manni, som var orðinn öreigi, vegna munaðarlífis og sællífis; en þá svaraði heimspekingurinn: jeg hef ekki liðsint manninnm, heldur einungis manndóminum, er nauðina leið.

2.

Málarinn Pythias var spurður, hver litur honum geðjaðist bezt. „Sá, sagði hann, sem sneipa og feimni litar með ásjónu heiðvirðrar meyjar.

3.

Heimspekingur nokkur hafði keypt eina skó með borgunarfresti. þegar hann ætlaði að fara að borga þá, hitti hann á búð skóarans lokaða, og hann heyrði, að hann væri dauður. Honum þókti vænt um það niðrí, og gekk burt glaður af því að hafa bæði skóna og peningana; en samvizkan vaknaði bráðlega eptir yfirsjónina. Hann fór að hugsa nm ranglæti sitt, skundaði aptur til búðarinnar og kastaði peningunum inn um dyr einar, og sagði um leið við sjálfan sig: Jafnvel þó þessi maður sje dauður fyrir aðra, þá lifir hann þó fyrir þig.

4.

Da Philosophen Bias maatte dømme en Forbryder til Døden, udgød hann Taarer over det ulykkelige Menneskes sørgelige Skæbne. „Hvorfor græder Du"? spurgte man ham, „det er jo afhængigt af Dig at fordømme eller frikjende ham". Nei — svarede Bias — Retfærdigheden og Lovene fordre, at jeg skal fordømme ham; men Naturen paa den anden Side, at jeg røres over den svage Menneskeheds Ulykke.

5.

Man bebreidede Philosophen Kleanth den Forsigtighed, som han udviste ved enhver Leilighed. „Det er en lykkelig Feil", sagde han, „ved den har jeg undgaaet mange Forseelser og sparet mig unyttig Anger.

6.

En af vore Konger havde en Yndling, der bad ham om et Embed for et Menneske, som var uduelig dertil. Kongen udforskede, hvor stor Foræring der var tiltænkt Hofmanden for at forskaffe dette Embede. Han lod ham derefter komme til sig, og sagde, idet han viste ham en Sum Penge, der var ligesaa stor, som den, der var ham tilbuden. „Tag disse Penge, de kunne ikke gjøre mig fattig; men forlang ikke nogen Naade af mig, hvis Opfyldelse vilde gjøre mig uretfærdig".

7.

Uagtet Henrik den Fjerde var en overordentlig god Konge, udøvede han ikke destomindre streng Retfærdighed. „Jeg har to Øine og to Fødder", sagde han, „hvori er jeg da forskjellig fra mine Undersaatter, undtagen derved, at jeg har Retfærdighedens Styrke i min Haand". Da han derfor engang af Rigets Store var bedet om

4.

þegar heimspekingurinn Bías átti að dæma óbótamann einn til dauða, úthelti hann tárum yfir harmakjörum aumingja mannsins. „Af hverju ertu að gráta“? spurðu menn hann, „það er þó á þínu valdi að sakfella hann, eða dæma hann sýknan. — „Nei“ — svaraði Bías — „rjettvísin og lögin heimta, að jeg dæmi hann sekan; en náttúran heimtar hins vegar, að jeg vikni vegna ógæfu hins breiska manneðlis“.

5.

Menn álösuðu heimspekingnum Kleanth fyrir þá varkárni, sem hann sýndi við sjerhvert tækifæri. „það er ókostur með miklu láni“ sagði hann, „með honum hef jeg sneitt hjá mörgum yfirsjónum, og komizt hjá óþarflegu augri“.

6.

Einn af konungum vorum átti vildarmann, sem bað hann um embætti handa manni, er var óhæfilegur til þess. Konungurinn grófst eptir, hve mikil fjegjöf væri ætluð hirðmanninum fyrir að útvega þetta embætti. Hann kallaði hann síðan fyrir sig, og sagði um leið og hann benti honum á peninga, sem var jafnmikið fje því, er honum hafði verið boðið. „þigg þessa peninga, þeir geta ekki gjört mig fátækan; en bið mig ekki um neina náðargjöf, er jeg eigi gæti veitt án þess að gjöra rangt“.

7.

Jafnvel þó Hinrik fjórði væri allra bezti konungur, framfylgði hann eigi að síður rjettvísinni með strangleika. „Jeg hef tvö augu og tvo fætur“ sagði hann, „í hverju er jeg þá frábrugðinn þegnum mínum, nema í því, að jeg hef afl rjettvísinnar í hendi mjer“? þegar hann þess vegna var einu sinni beðinn af höfðingjum landsins, að

Naade for et Menneske, der havde dræbt sin Søster, gav han een af dem følgende Svar: „Om jeg endog var den Elendiges Fader, vilde jeg dog ikke bede om Naade for ham", og til en Anden sagde han: „Jeg vil skjenke Dig hans Aske, naar han er tilbørligt straffet".

8.

En Konges Minister var falden i Unaade, og drog sig tilbage til en frugtbar Dal, som han dyrkede med Omhu. Da han ikke havde fortjent sin Afsked, trøstede han sig let og fandt megen Smag i sin ny Levemaade. Kongen, som skattede hans Talenter og følte sit Tab, søgte ham op, og bad ham igjen at komme til Hoffet. Men Ministeren afslog det og sagde: „Du har hævet mig til den høieste Værdighed; med Fasthed taalede jeg de Besværligheder, som vare forenede dermed. Du har tvunget mig til at trække mig tilbage; nu har jeg Ro, lad mig beholde den. — At unddrage sig Verden er at berøve det vilde Dyr dets Tænder, den Ondskabsfulde hans Dolk og Slangen dens Braad". Kongen trængte paa ham; „jeg behøver en oplyst og retskaffen Mand", sagde han, „som kan hjelpe mig at bære Magtens Byrde, og jeg finder ingen dueligere dertil, end Dig". „Du vil finde Een", svarede Ministeren ham, „naar Du søger iblandt dem, som ikke søge Dig".

Alvorlige Fortællinger.

1. Grønlænderen og Missionæren.

En ung, rask Grønlænder, reiste engang over Bjergene med den bekjendte Missionær Kranz, som havde været et Redskab i Guds Haand, til at omvende ham fra Hedenskabets Mørke. Det var en deilig Morgenstund; Solen hævede

náða mann, sem drepið hafði systir sína, veitti hann einum þeirra svo látandi svar: „jafnvel þó jeg væri faðir ógæfumannsins, vildi jeg þó ekki biðja um að vægja honum“, og við annan sagði hann: „Jeg skal gefa þjer öskuna af honum, þegar búið er tilhlýðilega að refsa honum“.

8.

Ráðgjafi konungs nokkurs hafði komizt í óvild, og flutti sig burt í frjófsaman dal, sem hann ræktaði vandlega. Þar hann hafði ekki átt það skilið, að honum væri vikið frá, tók hann það ekki nærri sjer, og sætti sig vel við sinn nýja lífernishátt. Konungurinn, sem mat mikils gáfur hans, og saknaði hans, fór og leitaði hans, og bað hann að koma aptur til hirðarinnar. En ráðgjafinn neitaði því og sagði: „þú hófst mig til æðstu tignar; með þreklyndi bar jeg þá erfiðismuni, sem henni voru samfara; þú hefur neytt mig til að draga mig í hlje; nú hef jeg næði, lofaðu mjer að vera í því. — Að draga sig í hlje frá heiminum, er að firrast tönnur villudýrsins, morðhníf illmennisins og tungu höggormsins“. Konunguriun lagði að honum, „jeg þarf skynsaman og ráðvandan mann“, sagði hann, „sem getur hjálpað mjer til að bera valdabyrðina, og jeg veit engan færari til þess enn þig“. „Þú munt finna einhvern“, svaraði ráðgjafinn honum, „ef þú leitar meðal þeirra, sem ekki leita þín“.

Alvarlegar frásögur.

1. Grænlendingurinn og kristniboðarinn.

Ungur, röskur Grænlendingur, ferðaðist einu sinni yfir fjöllin með hinum nafnkunna kristniboðara Kranz, sem hafði verið verkfæri í guðs hendi til að snúa honum frá myrkri heiðninnar. Það var inndæl morgunstund; sólin lypti

sig majestætisk over Fjeldtoppene, der ligesom svævede mellem Himmel og Jord i straalende Purpurglands. Dybt bevæget i Sindet og overvældet af sine Følelser, standsede Grønlænderen, greb Missionærens Arm og udbrød: „See, Broder, hvilken Skjønhed og Pragt! O hvor stor og herlig maa han dog være, som har frembragt alt dette"!

2. Den Vise, som blev til Daare.

Der var engang en Mand, som var kommen i Ry for at besidde stor Viisdom. Kongen, som vidste dette, fik Lyst til at prøve ham, og opfordrede ham derfor pludselig en Dag til at sige ham, hvad Gud er. Den Vise bad, om han maatte betænke sig en Dags Tid; dette blev ham tilstaaet. Derefter kaldte Kongen ham atter for sig, og forlangte Svar paa sit Spørgsmaal. Den Vise bad nu om to Dages Betænkningstid; da disse vare forløbne og Kongen vilde have et bestemt Svar, bad han om fire Dage; men det var lige nær endda, thi saa ofte man trængte ind paa ham, for at faae ham til at svare, begierede han ny og længere Henstand. Da Kongen nu vilde vide Aarsagen til denne besynderlige Adfærd, svarede Manden ligefrem: „Jo mere jeg tænker over denne Gjenstand, desto dunklere forekommer den mig, desto ubegribeligere bliver Guds Væsen mig".

3. Kong Ferdinand og de tvende Brødre.

Da Kong Ferdinand af Kastilien en Dag gik ud af Slottet i Palenza, hvor han opholdt sig med sit Hof, blev et ungt Menneske dræbt lige for hans Øine; men Morderen, som undflyede, kunde man ingensteds finde. To Brødre ved Navn Karvajal, bleve beskyldte for at have begaaet dette Mord, og skjøndt man ikke kunde overbevise

sjer hátignarleg upp yfir fjallatindana, sem eins og sveimuðu milli himins og jarðar í ljómandi purpurafegurð. Innilega hrærður í huga og gagntekinn af tilfinningum sínum, nam Grænlendingurinn staðar, greip í handlegginn á kristniboðaranum og sagði hátt: „Sko, bróðir, sjer er hver fegurðin og skrautið! Ó hversu mikill og dýrðlegur hlýtur hann þá að vera, sem hefur skapað allt þetta“!

2. Vitringurinn, sem varð að heimskingja.

það var einu sinni maður, sem hafði fengið á sig orðróm fyrir að hann hefði til að bera mikla speki. Konungurinn, sem vissi þetta, fjekk löngun til að reyna hann, og skoraði þess vegna snögglega á hann einn dag að segja sjer, hvað guð er. Vitringurinn mæltist til, hvort hann mætti hugsa sig um eina dagstund; honum var lofað það. Síðan kallaði konungur hann aptur fyrir sig, og heimtaði svar upp á spurningu sína. Vitringurinn bað nú um tveggja daga umhugsunartíma; þegar þeir voru liðnir, og konungur vildi fá skýlaust svar, bað hinn um fjóra daga; en það var jafnnær fyrir það; því svo opt sem menn gengu á hann, til að fá hann til að svara, bað hann um nýjan og lengri frest. þegar nú konungurinn vildi vita orsökina til þessarar kynlegu aðferðar, svaraði maðurinn blátt áfram: „því meira sem jeg hugsa um þetta efni, þess óljósara virðist mjer það, þess óskiljanlegri verður mjer vera guðs“.

3. Ferdinand konungur og bræður tveir.

þegar Ferdinand konungur í Kastilíu gekk einn dag út úr höllinni í Palenza, þar sem hann sat með hirð sína, var ungur maður drepinn rjett fyrir augunum á honum; en morðingjann, sem flúði undan, gátu menn hvergi fundið. Tveim bræðrum, er hjetu Karvajal, var kennt um, að þeir hefðu framið þetta morð, og jafnvel þó menn ekki gætu sannað

dem derom, og de begge høit og helligt forsikkrede, at de vare uskyldige, bleve de dog fængslede. I sin første Vrede og Heftighed befalede Kongen, at de skulde nedstyrtes fra en høi Klippe. Forgjæves beraabte de sig paa Lands Lov og Ret; Kongen var ubøjelig. Da vendte de sig i deres Nød til Kongernes Konge i Himmelen, og indstævnede Ferdinand til inden tredive Dage at møde for hans Domstol. Derpaa bleve de nedstyrtede og døde den skrækkeligste Død. Ingen agtede videre paa, hvad begge Brødrene havde sagt paa det sidste. Men da Kongen drog med sin Hær til Andalusien, blev han en Morgen funden død i sin Seng, og det var netop den tredivte Dag efterat han havde ladet de Uskyldige henrette.

4. Soldaten, som blev hængt.

I den første slesiske Krig brød den preussiske Hær engang op om Morgenen gandske tidligt, og det blev da under Dødsstraf forbudt, at lade noget Ord, ja selv den mindste Lyd høre paa Vejen. Men da Solen stod op i sin fulde Pragt og Glands, blev en Soldat saa henrykt over dette Syn, at han, uden at ændse Forbudet, begyndte at synge en Morgensang. Han blev strax greben og dømt til at hænges. Feltpræsten kunde aldrig troe, at vor Herre vilde overgive Nogen til Døden for en saa ringe Tings Skyld; derfor gik han hen til Soldaten, da denne allerede stod under det Træ, i hvilket han skulde hænges, og tiltalte ham i en alvorlig Tone saaledes: „Menneske, det er kun nogle faa Øjeblik om at gjøre, saa staaer du for den alvidende Dommer. Giv Gud Æren og tal Sandheden! Siig mig: Har du ikke en hemmelig Brøde paa din Samvittighed"? „Jo, bekjendte den Ulykkelige, jeg har for

það upp á þá, og þeir báðir sværu og sárt við legðu, að þeir væru saklausir, voru þeir þó settir í bönd. Í bræði sinni og ofboðsreiði skipaði konungurinn, að það skyldi steypa þeim niður af háum kletti. Árangurslanst báru hinir fyrir sig lands lög og rjett; konungur var ósvegjanlegur. Þá snjeru þeir sjer í neyð sinni til konunganna konungs á himnum, og stefndu Ferdinandi að mæta fyrir dómstóli hans innan þrjátín daga. Síðan var þeim hrundið niður, og þeir dóu skelfilegasta dauðdaga. Enginn gaf frekar gaum að því, sem báðir bræðurnir höfðu seinast mælt. En þegar konungur fór með her sinn til Andalúsiu, fanst hann einn morgun dauður í rúmi sínu, og það var einmitt þrítugasti dagurinn frá því sem hann hafði látið drepa hina saklausu bræður.

4. *Hermaðurinn, sem var hengdur.*

Í fyrsta slesiska stríðinu lagði hið preussiska herlið einn sinni mjög snemma upp einn morgun, og var þá bannað, og dauðasök lögð við, að láta heyra á leiðinni nokkurt orð, já, jafnvel minnsta hljóð. En þegar sólin rann upp í öllu sínu skrauti og ljóma, varð hermaður einn svo hrifinn af þeirri sjón, að hann, án þess að hirða um bannið, fór að syngja morgunsálm. Hann var óðar tekinn og dæmdur til hengingar. Liðspresturinn gat engan veginn ímyndað sjer, að drottinn vor vildi selja nokkurn mann í dauða fyrir slíkt lítilræði; þess vegna gekk hann til hermannsins, þar sem hann þegar stóð undir eikinni, sem átti að hengja hann í, og ávarpaði hann með alvarlegri röddu þannig: „Maður, það er ekki nema um fáein augablik að tefla, svo ertu fram kominn fyrir hinn alvitra dómara. Gefðu guði dýrðina, segðu sannleikann! Seg mjer: hefur þú ekki heimuglegan glæp á samvizku þinni“? „Jú, játaði veslings maðurinn, jeg hef fyrir

flere Aar siden begaaet et Mord, som dengang blev holdt skjult paa Grund af Krigsurolighederne". Strax efter blev han hængt, og saaledes ramtes han af den retfærdige Guds Haand.

5. En Virkning af Bibelens Læsning.

En Mand af en stille, blid Karakteer, levede i det ulykkeligste Huusliv med sin Kone, som havde et meget heftigt Sind. Han aabenbarede sin Stilling for en Skolelærer. Denne spurgte ham, om Guds Ord fandtes i hans Huus og blev læst i hans Familie. „Nei, svarede Manden, jeg er den eneste i Huset, som kan læse, og jeg kunde ikke bringe min Kone til at høre, om jeg end vilde læse Guds Ord for hende; desuden har jeg hverken Bibel eller Penge til at kjøbe nogen for". En from Kristen afhjalp snart den sidste Mangel; Manden fik en Bibel under den Betingelse, at han skulde læse et Kapitel deri hver Morgen og hver Aften for sin Familie; og han holdt sit Løvte. Til hans Forundring hørte Konen med Opmærksomhed paa ham; den Gud, som ikke lader sig selv uden Vidnesbyrd, virkede gjennem Ordet paa hendes Hjerte, saa at hun begyndte at behandle sin Mand med Agtelse, og yttrede tilsidst selv Lyst til at lære at læse i Bibelen. Fred, Enighed og Velstand vendte tilbage i det ulykkelige Huus; Børnene fik en kristelig Opdragelse; Mandens Lykke var ubeskrivelig. Konen betragtede den indtraadte Forandring med den inderligste Taknemmelighed, og det var hendes egne Ord: „Guds Velsignelse kom i mit Huus fra den Dag af, at min Mand bragte Bibelen med sig hjem".

6. Den frimodige Hofpræst.

Dr. Jakob Weller, som døde 1664, var Hofpræst i

mörgum árum síðan drepið mann, sem þá fór dult vegna styrjaldanna". Að vörmu spori var hann hengður, og þannig hæfði hann hönd hins rjettláta guðs.

5. *Afleiðing af lestri biblíunnar.*

Maðnr nokknr, er var hægur og blíður í lund, lifði hinu anmasta samlífi við konu sína, sem var mjög stórlynd. Hann tjáði skólakennara einum frá ástandi sínu. Sá spurði hann, hvort guðs orð væri að finna á bæ hans, og væri um hönd haft á heimili hans. „Nei, svaraði maðurinn, jeg er sá eini á hænum, sem get lesið, og jeg gæti okki fengið konu mína til að hlýða á, þó jeg svo vildi lesa guðs orð fyrir henni; þar að auki á jeg hvorki til bihlíu, njo peninga til að kaupa mjer nokkra fyrir". Guðhræddur kristinn maður rjeði fljótt bót á þessum síðara skorti; maðurinn fjekk biblíu með því skilyrði, að hann skyldi lesa fyrir heimilisfólki sínu einn kapitula í henni á hverjum morgni og hverju kveldi; og hann efndi það loforð sitt. Hann furðaði sig á því, er kona hans hlustaði á hann með athygli. Guð sem ekki lætur sig án vitnishurðar, ljet orðið hrífa á hjarta hennar, svo hún fór að sýna manni sínum virðingu, og ljet loksins á sjer heyra löngun til að læra að lesa í biblíunni. Friður, samlyndi og velmegun kom aptur á þetta heimili, er öll gæfa var frá horfin; hörnin fengu kristilegt uppeldi; gæfa mannsins var ósegjanleg. Konan skoðaði þá breytingu, sem á var orðin, með innilegasta þakklæti, og það voru hennar oigin orð: „blessan guðs kom fyrst í hús mitt með þeim degi, sem maðurinn minn flutti biblíuna heim með sjer".

6. *Hinn einarði hirðprestur.*

Doktor Jakoh Weller, sem doyði 1664, var hirðprestur

Dresden. Han talte med megen Frimodighed imod de Laster og Udsvævelser, som gik i Svang ved Hoffet, og navnlig imod den overdrevne Nydelse af stærke Drikke. Derfor sagde Kurfyrsten engang til ham: „Jeg er tilfreds med Dem, naar De blot ikke ivrede saa meget imod Drik, og derved paadrog Dem Hoffolkenes Fjendskab. Ved Hoffet, hvor der kommer saa mange Folk sammen, kan det ikke altid gaae saa ordentligt til". — „Naar jeg kun har Gud til Ven, svarede Weller, saa kan alle Hoffolkenes, ja selv Fyrstens Unaade ikke skade mig". — Een af Ministrene, som netop var tilstede, blev stødt over dette Svar, og søgte at ophidse Kurfyrsten imod Weller. Da tog denne sin Bestalling frem, lagde den paa Bordet og sagde: „I dette Brev staaer der skrevet, at jeg skal lade mit Embede være mig en magtpaaliggende Sag, og at jeg troligen skal sørge for Kurfyrstens og Deres høje Families dyrebare Sjæle, og Intet forsømme, som kan tjene til Deres aandelige og evigeVel. Det har jeg hidtil stræbt at gjøre, og agter at vedblive dermed; men hvis jeg ikke skal have Lov til det herefter, saa kan jeg ikke længer med en god Samvittighed bestyre mit Embede, og jeg beder derfor underdanigst, at Kurfyrsten vil tage mit Kaldsbrev tilbage og i Naade meddele mig min Afsked". — „Nei," svarede Kurfyrsten, „De er en redelig og samvittighedsfuld Præst, og mener det bedre med mig end alle mine Hoffolk. De maa frit prædike herefter, som forhen, og som Deres Embede kræver det. Vi har vistnok gjort for meget af det; vi kunne ikke retfærdiggjøre os, og behøve vel at formanes og straffes for vore Synder. Vi tilsige Dem fremdeles vor Naade og vor synderlige Bevaagenhed."

Dresden. Hann kendi með mikilli djörfung á móti þeim löstum, sem fóru í vöxt við hirðina, og sjerílagi á móti hinui óhóflegu nautu áfengra drykkja. Þess vegna sagði Kjörherrann einu sinni við hann: „Mjer líkaði vel við yðnr, einnngis ef þjer ekki vönduðuð svo ákaflega um drykkjuskap, og bökuðuð yður með því óvinsældir hirðmannanna. Við hirðina, þar sem svo margir menn koma saman, getur ekki æfinlega farið svo reglulega fram“. — „Þegar jeg einungis hef hylli guðs, svaraði Weller, þá getur óþokki allra hirðmannanna, já, jafnvel höfðingjans sjálfs, ekki skaðað mig“. — Einn af ráðgjöfunum, sem einmitt var viðstaddur, styggðist við þetta svar, og reyndi til að æsa Kjörherrann upp á móti Weller. Þá tók hann upp veitingarbrjef sitt, lagdi það á borðið og sagði: „Í þessu brjefi er ritað, að jeg skuli láta embætti mitt vera mjer umvarðandi efni, og að jeg dyggilega skuli annast um hinar dýrmætu sálir Kjörherrans og Yðar háu ættingja, og ekkert vanrækja, sem geti gagnað Yðar andlegu og eilífu velferð. Jeg hef hingað til kappkostað að gjöra það, og ætla mjer að halda því á fram; en ef jeg fæ ekki leyfi til þess framvegis, þá get jeg ekki lengur með góðri samvizku þjónað embætti mínu, og jeg bið þess vegna auðmjúklegast, að Kjörherrann vilji taka aptur veitingarbrjef mitt, og láta mig fá lausn í náð“. „Nei,“ svaraði Kjörkerrann, „þjer eruð vandaður og samvizkusamur prestur, og viljið mjer betur enn allir mínir hirðmenn. Yður er frjálst að kenna eptirleiðis, eins og áður, og eins og embætti yðar útheimtir. Því verður ekki neitað, vjer höfum farið of frekt í það; vjer getum ekki rjettlætt oss, og þurfum þess sjálfsagt með að vjer sjeum áminntir og ávítaðir fyrir syndir vorar. Vjer heitum yður framvegis náð vorri og sjerlegri hylli“.

7. Den Reisende.

En Yngling gjorde engang en Reise i Selskab med nogle vise og brave Mænd. Engang da de havde vandret hele Natten igjennem, sloge de sig til Ro henimod Morgen ved Enden af en Skov. Den begyndende Dag vakte Foraarsblomsternes slumrende Duft, Nattergalens Sang og Faarenes venlige Brægen. Da gik den Ene af Selskabet noget ind i Skoven; men de hørte hans Røst langt borte, i det han nemlig høit og lydeligt og med barnlig Glæde prisede sin Gud og Skaber. Da han kom tilbage, spurgte Ynglingen ham, hvorfor han havde raabt saa høit. Han svarede: „See omkring dig hiint venlige Morgenskjær, som hæver sit taknemmelige Øje mod Himmelen; hine Skyer, der glindse som en Bedendes Ansigt i himmelsk Ro og Glæde; hine Træer og Foraarsroser, som udbrede deres Grene og Blade taknemmelige imod Gud. Hør Nattergalens Sang, Gedernes venlige Brægen, Biernes Surren, og giv Agt paa, hvorledes de alle tilhobe kun nævne Gud, kun prise Gud. See, ogsaa jeg har i Forening med disse Skabninger opløftet min taknemmelige Røst; jeg har med dem lovet og priset Gud". — Ynglingen hørte med Opmærksomhed paa den vise, fromme Mand og lagde hans Ord paa Sinde. Fra den Tid af forstod han Morgenrødens Flammeskrift, Vindens kølige Susen, Blomsternes Duft, Fuglenes Sang og de glade Dyrs Røst. Ofte opløftede han sit Sind til Himmelen, blandede sin Stemme med Skabningernes, der lovede og prisede Gud; og alle Tings Ophav fyldte, rensede og helligede hans unge Hjerte, som var gjennemtrængt af Kjærlighed, Glæde og Taknemmelighed.

7. *Ferðamaðurinn.*

Ungmenni nokkurt var einu sinni á ferð í fjelagi með nokkrum vitrum og vænum mönnum. Einu sinni er þeir höfðu haldið áfram alla nóttina, tóku þeir á sig náðir undir morguninn í skógarrjódri einu. Hinn upprennandi dagur vakti af næturdvalanum ilm vorblómanna, söng næturgalans, og kindanna þægilega jarm. Þá gekk einn af þeim fjelögum spölkorn inn í skóginn; en hinir heyrðu rödd hans álengdar, með því hann hátt og heyranlega og með barnlegri gleði vegsamaði sinn guð og skapara. Þegar hann kom aptur, spurði ungmennið hann, hvers vegna hann hefði kallað svo hátt. Hann svaraði: „líttu í kringum þig á þennan yndislega morgunbjarma, sem lyptir sínu þakkláta auga til himins; á skýin þarna, sem skína eins og biðjandi manns ásjóna í himneskri ró og gleði; á eikurnar þarna og sumarrósirnar, sem með þakklæti breiða út kvíslar sínar og blöð á móti guði. Hlustaðu á söng næturgalans, á geitanna þægilega kumur, á suðuna í býflugunum, og gefðu gaum að því, hvernig þær allar saman nefna einungis guð, vegsama einungis guð. Sjáðu nú, jeg upphóf líka ásamt með þessum skepnum mína þakklátu rödd; jeg var að lofa og vegsama guð með þeim“. Pilturinn hlustaði með athygli á hinn vitra guðrækna mann, og festi hans orð í huga. Upp frá þeirri stundu skildi hann eldletur morgunroðans, hinn svala þyt vindarins, ilm blómanna, söng fuglanna og raust hinna glöðu dýra. Opt lypti hann huga sínum upp til himins, tók undir með skepnunum, sem lofuðu og vegsömuðu guð; og höfundur allra hluta fylti, hreinsaði og helgaði hans unga hjarta, sem var gagntekið af elsku, fögnuði og þakklátsemi.

8. Det rette Takoffer.

En rig Ingling i Rom havde været meget syg og ligget længe til Sengs; endelig kom han sig igjen og blev rask. Da han første Gang igjen traadte ud i Haven, betragtede den skjønne Natur og indaandede den friske Luft, fik han ligesom nyt Liv, lovede og prisede Gud og udbrød: „O du, som lader Glæde og Velsignelse nedstromme over Alle, hvormed kan dog et Menneske gjengjelde dig din uendelige Kjærlighed? Hvor gjerne vilde jeg ikke offre dig Alt, hvad jeg ejer"? — Dette hørte Hermas, en from Olding; han sagde derfor til Inglingen: „Alt Godt kommer til os herovenfra; derop kan du Intet sende tilbage; men følg mig, saa skal jeg vise dig, hvorledes du rettelig kan takke Gud". Inglingen gik strax med ham, og de kom til en Hytte, hvor der var idel Jammer og Elendighed; thi Faderen laae syg, Moderen sørgede, og Børnene vare næsten nøgne og græd af Sult. Inglingen forfærdedes ved dette Syn, men Hermas sagde: „See, her er et Alter, paa hvilket du kan lægge dit Offer; disse elendige Mennesker sender Herren til dig i sit Sted; naar du elsker dem og gjør vel imod dem, da elsker du Gud og takker ham paa den rette Maade". Da udøste den rige Ingling af sin Overflodighed til de Nødlidende, og plejede og vederqvægede dem; men de Fattige velsignede ham og kaldte ham en Guds Engel. Hermas smilede og sagde til Inglingen: „I disse Ord have de Fattige udtalt en stor Sandhed: Vend altid først dit taknemmelige Aasyn mod Himmelen og derpaa mod Jorden; da bliver du et Sendebud, som Gud udkaarer til at bringe Trøst og Lindring til dem, som lide og sørge; og da bringer du Gud det Takoffer, som behager ham vel.

8. *Hin rjetta þakkarfórn.*

Ríkur unglingsmaður í Rómaborg hafði verið mjög sjúkur og lengi legið rúmfastur; loksins batnaði honum aptur, og hann varð alheill. Þegar hann í fyrsta sinni kom aptur út í garðinn, skoðaði hina fögru náttúru og andaði að sjer hinu svala lopti, var eins og hann lifnaði allur við, lofaði og vegsamaði guð og mælti hástöfum: „Ó, þú, sem lætur fögnuð og blessun streyma niður yfir alla, með hverju getur maðurinn endurgoldið þjer þína óendanlegu elsku? Hversu feginn vildi jeg ekki fórnfæra þjer öllu, sem jeg á?“ Þetta heyrði Hermas, guðhrætt gamalmenni; hann sagði þess vegna við ungmennið: „Öll gæði koma til vor hjer að ofan; upp þangað getur þú engan hlut sent; en kom þú á eptir mjer; þá skal jeg sýna þjer, hvernig þú getur rjettilega þakkað guði.“ — Ungmennið gekk þegar með honum, og þeir komu að kofa einum, þar sem var eintómt volæði og eymd; því faðirinn lá sjúkur, móðirin var harmþrungin og börnin voru nærri nakin og grjetu af sulti. — Ungmenninu blöskraði þessi sjón, en Hermas sagði: „Sko, hjerna er altari, sem þú getur lagt á fórn þína; þessa aumingja sendir drottinn til þín í sinn stað; ef þú elskar þá og gjörir þeim gott, þá elskar þú guð og þakkar honum á rjettan hátt.“ Þá ruddi hið ríka ungmenni í hina nauðstöddu af gnægð sinni, og hjúkraði og endurnærði þá; en fátæklingarnir báðu honum blessunar og kölluðu hann engil guðs. — Hermas brosti og sagði við ungmennið: „með þessum orðum hafa fátæklingarnir mælt mikinn sannleika; snúðu æfinlega fyrst þínu þakkláta augliti til himins og síðan til jarðarinnar; þá verður þú erindsreki, sem guð kýs sjer til að færa þeim huggun og ljettir, sem þjást og harma; og þá færir þú guði þá þakkarfórn, sem honum líkar vel.

9. Træfadet.

En gammel Mand, som var meget svækket baade paa Syn og Hørelse og rystede af Alderdom, var til Huse hos sin Søn. Naar han nu sad og spiste, saa spildte han undertiden noget, og derover bleve hans Søn og Sønnekone fortrydelige. De vilde derfor ikke længer lade ham spise ved Bordet med de Andre, men gave ham noget paa et Lærfad i Kakkelovnskrogen, og han fik endda neppe saa meget, at han kunde spise sig mæt. Han saae ofte bedrøvet hen til Bordet, og Taarene stode ham i Øinene. Engang var han saa uheldig, at han slog et Leerkar itu, hvoraf han spiste; den unge Kone skjendte derfor meget paa ham, men han taug ganske stille dertil og sukkede. Da kjøbte hun et Træfad til ham for et Par Skilling, og af dette maatte han nu spise den anden Middag. Medens de nu sad og spiste, slæbte deres Søn, en Dreng paa fire Aar, nogle Pinde og Brædestumper sammen paa Gulvet. Faderen spurgte ham, hvad han vilde gjøre med dem, og den Lille svarede ganske troskyldig: „Jeg vil lave et Trug af dem, og deraf skal du og Moder spise, naar jeg bliver stor". Da hans Forældre hørte disse Ord, slog det dem, at de behandlede den Gamle saa slet, og de tænkte paa, at det samme kunde vederfares dem i deres Alderdom. De saa nogen Tid paa hinanden, gave sig derefter til at græde bitterlig, og førte den gamle Mand hen til Bordet, at han kunde spise med dem som sædvanlig.

10. Den arme Jakob.

En ugudelig Mand, som ved Spil og Drik havde sat hele sin Velfærd overstyr, gik en Dag ved Strandbredden

9. Trjeskálin.

Gamall maðnr, sem mjög var farin að förlast bæði sjón og heyrn, og riðaði af elli, var í húsunum hjá syni sínum. Þegar hann nú sat og var að borða, þá missti hann stundum nokkuð niður, og af því urðu þau gröm, sonur hans og tengdadóttir. Þau vildu þess vegna ekki lengur lofa honum að matast við borðið með hinu fólkinu, heldur gáfu honum í leirskál út í horninu við ofninn; og hann fjekk þó varla svo mikið, að hann gæti borðað sig saddan. Hann leit opt sorgbitinn fram að borðinu, og vöknaði um augu. Einu sinni var hann svo slisinn, að hann braut í sundur leirskál, sem hann var að borða úr; konan unga ávítaði hann mikið fyrir það; en hann þagði öldnngis við því og andvarpaði. Þá keypti hún trjeskál handa honnm fyrir fáeina skildinga, og úr henni varð hann nú að borða næsta miðdegi. Meðan þau nú sátu og voru að borða, dró sonur þeirra, fjögra vetra gamall drengur, saman á gólfinu smáspýtur og borðknbba. Faðir hans spurði hann, hvað hann ætlaði að gjöra við það; og hnokkinn svaraði öldungis í einlægni: „Jeg ætla að búa til úr því trog, og úr því átt þú og hún móður mín að borða, þegar jeg verð stór“. Þegar foreldrar hans heyrðu þessi orð, iðruðust þau þess, að þau fóru svo illa með karlinn, og þeim kom til hugar, að sama gæti komið fram við þau í elli þeirra. Þau horfðu stundarkorn hvort framan í annað, tóku síðan að gráta beisklega, og leiddu gamla manninn að borðinu, svo hann gæti borðað með þeim eins og vant var.

10. Jakob Vesalingur.

Maður nokkur óguðlegur, sem með spilum og drykkjum hafði sóað út allri velmegun sinni, gekk einu dag á sjáfarströndinni

tilligemed sin Søn Jakob. Denne var meget sulten og skreg om Brød. „Vil du ti stille, Dreng, sagde Faderen, kan jeg her finde Brød i Sandet til at stille din Hunger med"? Det arme Barn rystede over hele sit Legeme; thi Faderens Stemme var bleven haard, og hans Dine gnistrede. De gik en Tid lang, uden at sige Noget til hinanden. Barnet slog Dinene ned, for ikke at lade sig mærke med de Taarer, som løb ned over dets udhulede Kinder. Faderen lod til at have skrækkelige Ting i Sinde. Han vaklede som en Drukken, og formaaede ikke at holde sig opreist. Pludselig udstødte Barnet et høit Skrig; det kunde ikke længer tvinge sig: „Brød, Fader, raabte det, et Stykke Brød"! Den følesløse Fader, anklaget af sin Samvittighed, greb Barnet i et Anfald af Raseri og Fortvivlelse, kastede det ud i Havet og gik derpaa sin Vei.

Ved Guds besynderlige Styrelse flød ved Siden af det ulykkelige Barn et Bræt, hvorved det kunde holde sig fast. Vinden og Bølgernes Magt drev Barnet langt bort fra Strandbredden hen imod et Krigsskib, som laae for Anker. En Matros, som fik Øje paa Barnet, styrtede sig i Havet, og det lykkedes ham at bringe det ombord. Man spurgte Drengen ud, som lod til at være omtrent 4 Aar gammel. Han hed Jakob, sagde han, men for Resten var han ikke i Stand til at meddele nogen tilfredsstillende Oplysning om sig selv. Man kaldte ham derfor den arme Jakob, og beholdt ham paa Skibet.

Da den Lille var lærvillig, samt venlig og tjenstagtig imod Alle, fik Skibsmandskabet ham snart kjær, og Enhver ansaae sig forpligtet til at sørge for ham. Nogle

með syni sínum Jakob. Hann var glorhungraður og bað hljóðandi um brauð. „Ætlarðu ekki að þegja, strákur“, sagði faðirinn, „get jeg fundið brauð hjerna á sandinum, til að sefa með hungrið í þjer“? Veslings barnið hristist allt og skalf, því rödd föðursins hafði orðið harðneskjuleg, og eldur brann úr augum hans. Þeir gengu stundarkorn án þess að mæla orð saman. Barnið leit niður til þess að láta ekki bera á tárunum, sem runnu niður eptir skinhoruðum kinnum þess. Það leit svo út sem faðirinn hefði óhæfu í huga. Hann skjögraði eins og drukkinn maður, og megnaði ekki að ganga upprjettur. Allt í einu rak barnið upp hátt hljóð; það gat ekki lengur byrgt niðrí sjer. „Brauð, faðir minn“, kallaði það, „einn brauðbita“! Hinn tilfinningarlausi faðir, sem samvizkan ákærði, greip barnið í ofboði af æði og örvæntingu, kastaði því út í sjó og fór síðan leiðar sinnar.

Guð hagaði því svo dásamlega til, að borð var á floti við hliðina á aumingja barninu, sem það gat fest höndur á. Afl vindarins og aldanna rak barnið langt frá landi út til herskips, sem lá við akkeri. Háseti nokkur, sem kom auga á barnið, stökk út í sjó, og honum heppnaðist að koma því upp á skipið. Menn spurðu drenginn, sem leit út fyrir að vera hjer um bil 4 ára gamall. Hann sagðist heita Jakob, en að öðru leyti gat hann ekki sagt neitt greinilega af sjálfum sjer. Menn kölluðu hann þess vegna Jakob Vesaling, og ljetu hann vera á skipinu.

Þar eð drengurinn var námfús, og líka blíðlegur og stimamjúkur við alla, þá fengu skipverjar brátt ást á honum; og allir álitu það skyldu sína að annast um hann. Nokkrir

Officerer bevirkede, at der blev gjort et Sammenskud, for at han kunde faae en omhyggelig Opdragelse. Han fuldendte med Tiden sine Studeringer; og blev omsider Saarlæge ved den kongelige Flaade, og opfyldte troligen sit Kald. Blandt de Syge paa Skibet, som Lægen Jakob havde under Behandling, var ogsaa en gammel Mand, hvis Saar syntes dødelige. Den unge Læge anvendte den yderste Flid og Omhu paa hans Helbredelse, men Alt syntes forgjæves. Den Saarede, der saae, at hans Ende nærmede sig, bad Lægen om at komme til sig og sagde: „De har viist mig saa megen Deeltagelse, at jeg anseer det for min Pligt, at efterlade Dem den eneste Skat, som jeg endnu besidder i Verden". Han overrakte ham derpaa en Bibel og vedblev saaledes: „Denne Bog fik jeg af en gudfrygtig Kone. Den har aabnet mine Øine, saa at jeg ved Guds Naade er kommen til at see min Elendighed og mine store Feiltrin, og er bleven befriet fra Syndens skrækkelige Magt og Herredømme. I denne Bibel fandt jeg Frelsens Vei, mine Synders Forladelse ved Jesum Kristum, Fred og Ro i Samvittigheden, der forhen blev saa stærkt forurolige, og den herligste Trost i Ulykkens Dage. Derfor beder jeg Dem at modtage denne Bibel, og gid den maa lede Dem paa den Vei, som jeg desværre først saa sildig har fundet". Her taug han; en skrækkelig Hemmelighed syntes at trykke hans Hjerte; det var som svævede han imellem Trangen til at meddele den og Frygten for at bekjende en Forbrydelse. Denne indre Kamp varede dog kun en kort Tid; han vendte et roligt Blik mod Himmelen, og fortalte derpaa med svag og afbrudt Stemme alle sit forbigangne

herforingjar komu því til leiðar, að samskot voru gjörð, svo að hann gæti fengið umhyggjusamlegt uppeldi, þegar fram liðu stundir, lauk hann bóknámi sínu, og varð á endanum sáralæknir á skipaflota konungs, og gegndi dyggilega köllun sinni. Meðal sjúklinganna á skipinu, sem Jakob læknir hafði til meðferðar, var líka gamall maður, er sýndist særður til ólífis. Hinn ungi læknir varði ýtrustu alúð og umhyggju til að græða hann. En allt sýndist árangurslaust. Hinn særði, er sá, að hann átti skammt eptir, bað lækninn að koma til sín og sagði: „þjer hafið sýnt mjer svo mikla viðkvæmni, að jeg álít það skyldu mína, að selja yður í höndur hinn eina dýrgrip, sem jeg enn á í heiminum“. Hann fjekk honum síðan biblíu, og mælti enn fremur þannig: „þessa bók þáði jeg af guðhræddri konu. Hún hefur lokið upp á mjer augunum, svo að mjer hefur auðnast fyrir guðs náð að sjá eymd mína og mínar miklu yfirsjónir, og hef frelsast frá syndarinnar óttalega valdi og yfirráðum. Í þessari biblíu fann jeg hjálpræðisveginn, fyrirgefningu synda minna fyrir Jesúm Krist, frið og ró í samvizkunni, sem áður var svo mjög órósöm, og dýrðlegustu huggun í ógæfunni. Þess vegna bið jeg yður að þiggja þessa biblíu, og jeg vildi hún gæti leitt yður á þann veg, sem jeg því miður hef ekki fundið fyr enn svo seint“. Hjer þagnaði hann; hræðilegt leyndarmál virtist liggja þungt á hjarta hans; það var eins og hann væri á báðum áttum, þar sem honum annars vegar var nauðsyn á að opinbera það, en hins vegar blöskraði að játa upp á sig glæp. Þessi hugarins barátta varaði samt ekki nema stutta stund; hann rendi rósömum augum til himins, og sagði síðan frá öllum afglöpum og yfirsjónum sinnar umliðnu æfi með veikri röddu

Livs Forvildelser og Feiltrin. Han lagde heller ikke Skjul paa, at han havde kastet sit eget Barn ud i Havet, da det bad ham om Brød. „Min Gud, er det muligt, raabte den unge Skarlæge, hvis Forvirring var stegen til det høieste: siig mig paa hvilken Kyst af England har dette tildraget sig"?

„Imellem Norvik og Yarmouth" svarede Oldingen forbauset; thi han begreb ikke, hvad der saa heftigt kunde bevæge det unge Menneske. „Og hvor længe er det vel siden dette skete"? — „Omtrent tre og tyve Aar". — „Og hed dette Barn ikke Jakob"? raabte Lægen, der nu kom i den yderste Spænding. — „Jakob, jo det var hans Navn", svarede Oldingen endnu mere forbauset. — „Min Fader, saa velsign Eders Søn", sagde Ynglingen i det han sank ned foran den Døendes Seng. „Gud fører os igjen sammen, for at vise mig Eders Anger og Eders tillidsfulde Haab". Det er lettere at tænke sig Oldingens Følelser, end at beskrive dem. Længe laae han stum, og vovede neppe at troe sine egne Øine, og frygtede for, at den salige Drøm snart skulde faae Ende. Endelig vendte Tankerne tilbage, og han udspurgte da det unge Menneske om alle de Omstændigheder, han vidste at erindre sig. Nu kom han til den Overbeviisning, at den, der stod for ham, var hans Søn. Taarene brøde frem af de næsten udslukte Øine, og han raabte: „Herre, nu lade du din Tjener fare i Fred"! Og endnu samme Dag døde han, velsignende Gud, i sin Søns Arme. Denne uventede og forunderlige Begivenhed gjorde et saadant Indtryk paa det unge Menneske, at han kort Tid efter forlod Søtjenesten, for at berede sig til at prædike Guds Ord for Folket.

og smáhvíldum. Hann dró ekki heldur dulnr á það, að hann hefði kastað sínn eigin barni út í sjó, þegar það bað hann um brauð. „Guð minn, er það mögulegt, kallaði hinn nngi sáralæknir, sem mesta fát var komið á; segðu mjer, hvar á ströndinni við England hefur þetta gjörzt“?

„Milli Norvíkur og Yarmouth“, svaraði gamalmennið, sem furðaði þetta, því hann skildi ekki í, hvað það gæti verið, sem hrifi svo á hinn nnga mann. „Og hvað er hjer nm bil langt síðan þetta gjörðist“? „Hjer um bil 23 ár“. „Og hjet ekki þetta barn Jakob“? kallaði lækninn, sem var nú allnr á glóðum. — „Jakob, jú, það hjet hann, svaraði gamli maðnrinn, sem nú undraðist enn þá meir. — „Faðir minn, svo leggið þá blessan yfir son yðar“, sagði nngmennið, og hnje um leið niður fyrir framan rúm hans, sem var í andlátinn. „Guð hefur látið okkur ná saman aptur, til að sýna mjer iðrun yðar og trúarörugga von“. Það er hægra að ímynda sjer tilfinningar gamalmennisins, enn að lýsa þeim. Lengi lá hann, sem hann mælti ekki orð frá munni, og þorði varla að trúa sínum eigin angum, og kveið fyrir því, að þessi hinn sæli draumur mundi bráðum taka enda. Loksins fjekk hann rænuna aptur, og hann spurði þá hinn unga mann um öll þau atvik, sem hann gat rakið minni til. Nú varð hann sannfærður um, að sá sem frammi fyrir honum stóð, væri sonur hans. Tárin streymdu út úr því nær brostnnm augum hans, og hann kallaði: „drottinn, láttn nú þjón þinn í friði fara“! Og þann sama dag dó hann í höndum sonar síns, vegsamandi guð. Þessi óvænti og undarlegi atbnrðnr hafði svo mikil áhrif á hinn unga mann, að hann skömmu síðar veik úr þjónustu siuni á skipaflotannm, til að nndirbúa sig til þess að flytja lýðnum guðs orð.

Det begav sig at en ærværdig Herrens Tjener mange Aar efter fortalte denne Historie for en andægtig Forsamling i Brighton, og da han bemærkede det Indtryk, som Beretningen gjorde paa de Tilstedeværende, reiste han sig med en venlig Straaleglands i sit Øje og sagde. „Mine Herrer og Damer, jeg er den arme Jakob".

11. Er Himmelen din?

En Dalekarl, det vil sige en Mand fra Provindsen Dalerne i Sverrig, arbeidede engang hos en rig Herre i Nærheden af Stokholm. Denne underholdt sig paa en Spadseregang med Arbeideren, og spurgte ham: om han vidste, hvem dette eller hiint Gods hørte til? Dalekarlen svarede: „Nei, hvor skulde jeg vide det"? „Da skal jeg sige dig det", vedblev Herren: „det tilhører ingen Anden end mig. Ja, alt", føjede han til, „alt hvad du her kan see rundt omkring dig, er mit". Dalekarlen stod et Øjeblik stille, satte Spaden i Jorden, tog Huen af, og i det han pegede op mod Himmelen, sagde han med Eftertryk: „Her seer jeg Himmelen; er den ogsaa din"? Den rige og forfængelige Godsejer følte sig truffen, og det varede en Stund, inden han atter pralede af sin jordiske Herlighed.

Svo bar við, að mörgum árum eptir þetta sagði æruverðngur drottins þjón frá sögu þessari í guðrækilegum söfnuði í Brighton, og þegar hann sá þau áhrif, sem frásagan hafði á þá, sem viðstaddir voru, stóð hann upp, og blíðan skein út úr augum hans, og sagði: „herrar mínir og frúr, jög er Jakob Vesalingur“!

11. *Áttu líka himnaríki?*

Dalamaður nokkur, það er að segja, maður einn úr Dalasveit í Svíaríki, var einu sinni í vinnu hjá ríkum herramanni í grend við Stokkhólm. Á skemtigöngu einni átti hann tal við verkmann þennan og spurði hann, hvort hann vissi, hverjum tilheyrði þessi eða hin landareign. Dalamaðurinn svaraði: „nei, hvernig get jeg vitað það“? „Þá skal jeg segja þjer það“, mælti herramaðurinn; „það á enginn maður annar enn jeg. Já, allt“, bætti hann við, „allt sem þú getur hjer eygt hringinn í kringum þig, er eign mín“. Dalamaðurinn stóð kyrr stundarkorn, stakk rekunni niður í jörðu, tók af sjer húfuna, og um leið og hann benti upp í himininn, sagði hann með alvörugefni: „hjer sje jeg líka himininn; er hann líka eign þín“? Hinn ríki og hjegómlegi landsdrottinn skildi sneiðina, og það varð bið á því, að hann grobbaði aptur af sinni jarðnesku vegsæld.

Fabler.

1. Lokkefuglen.

En Fuglefænger havde opstillet sit Næt, og sat en Lokkefugl derved, som kunde synge meget smukt. Fuglene hørte Sangen, ilede til og talede indbyrdes: „Hvor her er Overflødighed af Æde, og hvor venligt indbyder ikke vor Slægtning os; vi ville benytte Leiligheden". Neppe havde de udtalt og begyndt at æde, før Fuglefængeren lod Nættet falde, og de mistede Frihed og Liv. Kun een Fugl holdt sig i Frastand og slap. Lokkefuglen tilraabte den: „Hvo har gjort dig saa klog, at du ikke kom nærmere"? „Min Fader", svarede den Anden, „sagde til mig: „Søn! naar en af dine Lige foresynger dig noget alt for sødt, og naar man viser dig en stor Fordeel, som kan opnaaes uden synderlig Umage, da vogt dig; thi i begge Tilfælde lurer Bedrageren paa dig".

2. Sirenen.

En Sirene bemærkede et ungt Menneske, som gik frem og tilbage ved Havbredden. Strax begyndte hun sin Sang, for at lokke ham nærmere. Men den kloge Yngling, der vel kjendte disse bedrageriske Yndigheders Magt, stoppede sine Ører, for intet at høre, og reddede sig saa hurtigt, han formaaede.

Fly de Lastefuldes Selskab, og ansee alle deres Smigrerier for ligesaa mange Snarer, de opstille, for at fange dig.

3. Katten og Musene.

Da Musene havde holdt Raad sammen, om hvorledes de bedst skulde undgaae Katten, besluttede de en-

stemmigen, at der skulde bindes en Bjælde om Halsen paa den; thi naar de saa hørte Bjældens Lyd, kunde de itide tage Flugten til deres Smuthuller. Men da det kom til Stykket, fandtes der ingen blandt Musene, der turde vove at hænge Bjælden paa Katten, og dette gode Forslag nyttede derfor til ingen Ting.

Saaledes have ogsaa mange Mennesker fuldt op af gode Raad, men kunne ikke sætte dem i Værk, og det er dog Hovedsagen.

4. Ræven og Hyænen.

En Ræv havde den Ulykke af falde i Kloerne paa en Hyæne. Den begyndte i en ynkelig Tone at bonfalde om Naade, bad Hyænen for Himlens Skyld at lade den slippe, lovpriste Barmhjertighedens Dyd, og anførte som den sidste Grund til at skaane den, at den jo kun bestod af Skind og Been, der ikke engang fortjente at ædes. Paa alt dette gav Hyænen blot det korte Svar: „Jeg skal være ligesaa barmhjertig imod dig, som du igaar var det imod Kyllingerne".

Vi overskue sjelden hele Omfanget af vor egen slette Opførsel, førend vi føle Virkningerne deraf, idet vi lide samme Behandling af Andre.

5. Ræven og Ræveungen.

En Ræveunge spurgte sin Fader, om han ikke kunde lære den en List, hvorved den kunde undgaae Hundene, hvis den kom i Kast med dem. Faderen var bleven gammel og graa i et langt Liv fuldt af Plyndring og Fare, og mange Ar mindede om, hvor nær han havde været ved at omkomme paa Jagten, og i sine mindre

ærefulde Skjermydsler med Hønsestiens troe Bevogtere. Desuagtet svarede han sukkende: „Trods al min Erfaring er jeg nødt til at bekjende, at den bedste List bestaaer i at gaae af Vejen for dem.

Det sikkreste Middel til at komme ud af det med trættekjære Personer er at skye dem.

6. Muldvarpen og Egernet.

„Du arme Skjelm dernede i din mørke Vraa", raabte et Egern ned til en Muldvarp, der laae i sin Hule; „det gjør mig ret ondt for dig. Tænk bare, hvor godt jeg har det. Jeg har et nydeligt Huus høit oppe i et Træ, beskygget af dets grønne Qviste, og fuldt op af kostelige Frugter. Kort sagt, jeg har det ganske fortræffeligt. Du skulde blot engang see det". — „Kan gjerne være", svarede Muldvarpen, „men just fordi jeg ikke seer det, bryder jeg mig heller ikke derom, og befinder mig, Gud være lovet, ganske godt i min mørke Vraa blandt mine Orme". — „Men kom dog bare engang ud af dit smudsige Lukaf, du sære Knurrepotte, og tag i det mindste min Lykke i Øjesyn", vedblev Egernet. Muldvarpen lod sig overtale og gik med. Nu stod den ved Foden af Træet, stirrede opad med sine svage Øine, saae Borgen, begyndte at beundre, og fik efterhaanden Lyst til Egernets Tilstand. „Nu min Ven", begyndte den, „din Lykke opvækker min Begjerlighed. Siig mig, hvorledes kan jeg forbedre min Stilling"? — „Ja, det veed jeg ikke", var Svaret. — „Du veed det ikke? Kan du da slet ikke gjøre noget for mig"? — „Nei, gode Muldvarp, aldeles Intet", svarede Egernet;

„din hele Natur strider imod min Levemaade; du kan jo ikke engang klattre op i et Træ. Kort sagt, jeg kan ikke hjelpe dig, stakkels Jordbeboer". — Bedrøvet listede Muldvarpen sig bort, og ude var det nu med dens Velbefindende i dens mørke Braa blandt dens Orme.

7. Vagtelen og Flaggermusen.

En Vagtel sang ved Nattetid i dens Bur. „Hvorfor synger du aldrig om Dagen", spurgte en Flaggermus. „Jeg blev forhen fangen, fordi jeg sang om Morgenstunden, og derfor synger jeg kun om Natten". „Saa klog skulde du have været, før du blev fangen", svarede Flaggermusen; „nu hjelper denne Forsigtighed dig intet".

8. Den ærgjerrige Trane.

En gammel Mand stod Dag ud og Dag ind ved Bredden af en Flod, og kjendte intet andet Arbeide, ingen anden Fornøjelse, end at banke Landsbybeboernes Linned paa en stor Steen, og derpaa skylle det i Strømmen; ogsaa en gammel Trane tilbragte hele Dagen paa det samme Sted, og søgte i Mudderet efter Orme og Insecter, saa at Begge snart bleve fortrolige og sjelden saaes uden i hinandens Selskab. En Dag fløi en Falk forbi, slog ned paa en Lærke, og førte den bort med i sine Kløer. Tranen forbausedes over denne Hurtighed og gode Lykke hos en Fugl, der var saa betydelig mindre end den, og skammede sig over at den, der dog havde en saa lang Hals og saa lange Been, og en ti Gange saa stor Krop, evig og altid skulde lede efter Orme i Mudderet, og besluttede at gaae paa Jagt efter ædlere

Vildt. Kort derpaa kom en Due flyvende forbi; Tranen steeg tilveirs og forfulgte den, idet den, saa godt den kunde, efterabede alle Falkens Bevægelser; men endnu førend den kunde gjore et godt Slag, havde Duen allerede sat sig paa Bredden, og idet Tranen vilde slaae ned paa den, bar den sig saa dumt og klodset ad, at den i sin stærke Fart brak begge Benene.

Det Klogeste, et Menneske kan gjøre, er at forblive i sin Stand og nøjes med at bruge de Evner godt, som Himlen har skjenket ham.

9. Den kloge Muus og Fælden.

En Muus, underrettet om alle Farer, som true dens Slægt, fra Mennesket lige til Væselen, gik forbi en Fælde, hvori man havde ophængt et Stykke nylig stegt Flesk, der udbredte en forførisk Duft. „Nei, nei! jeg skal nok vogte mig for at nyde deraf", sagde den; „men lugte til det kan jeg dog gjerne uden Skade". Den nærmede sig, lugtede, stødte til Flesket. — Klappen faldt, og Musen var fangen.

Hav ikke altfor stor Tillid til din egen Klogskab og Kraft; thi førend du aner det, er du kommen over den smalle Grændse, der adskiller Lasten fra Dyden, og er bedragen.

10. Æselet med Løven.

Da Æselet gik til Skoven med Løven, der brugte det som Jagthorn, mødte det et andet Æsel af sit Bekjendtskab, der raabte til det: „God Dag, min Broder"! — „Uforskammede"! var Svaret. — „Hvorfor

det"? vedblev hiint. „Fordi du gaaer med Løven, er du derfor bedre end jeg, meer end et Æsel"?

11. Væselen og Duen.

En Due saae, at en Væsel flere Dage hver Morgen bar sine Unger hen til et andet Sted. — „Det er unegtelig", sagde Duen, „en meget snild Maade at undgaae sine Fjender paa; men hvem har lært dig denne Forsigtighed"? — „Du selv", svarede Væselen; „thi jeg lagde mærke til, at du altid opdrog dine Unger paa et og samme Sted, og at netop derfor Mennesket tog dem alle fra dig".

At lære Forsigtighed af Andres Feil og Skade, er en Art Viisdom, der ikke noksom kan anbefales.

12. Bonden og Døden.

En Bonde, som var forknyttet af Kummer og Elendighed, maatte fælde Træ i en Skov, for at opholde Livet. Da han en Dag ganske udmattet vilde gaae hjem til sin Hytte, maatte han hvile sig, og lagde sin Byrde Brænde paa Jorden hos sig. Da han nu sad der og eftertænkte over hans Alder og Elendighed, og hans forladte Tilstand, paakaldte han med høi Røst Døden, i den Mening, at det var det eneste Middel til hurtigst at frelse ham fra al hans Kummer. Døden var ikke døv imod den Gamles Bønner. Han viste sig for ham og spurgte: hvad han ønskede. Allerede angrede den forskrækkede Olding sit overilede Ønske, saa at han svarede Døden: han vilde kun bede ham, at hjelpe sig Byrden igjen paa Skulderen.

Kjerligheden til Livet tabes aldrig, endog den blideste Død har noget Afskrækkende.

13. Kragen og Krukken.

En tørstig Krage fandt en Krukke, hvori der var Vand nok til at slukke dens Torst, men da den var meget dyb, kunde den ikke naae Vandet. Først forsogte den med Næbbet at kaste Krukken omkuld, men det lykkedes ikke; den kastede derfor Steene deri; Vandet steg, og nu kunde den drikke af Hjertenslyst.

Ved Klogskab og en god Opførsel, opnaaer man som oftest det, Voldsomhed og Styrke ikke kan erhverve.

14. Hesten og Aben.

En Hest blev engang tilreden, som endnu ikke havde havt sin Lige i Hurtighed. Da nu et stort Tilløb af Mennesker fandt Sted, for at see og beundre denne Hest, fik en Abe, der havde været Vidne hertil, fra et Vindue i et Naboehuus, det Indfald ogsaa her at vise sine Spring for at blive beundret. Han iler hurtigt ned, træder frem, og løber af alle Kræfter rundt i en Kreds. Da Tilskuerne i nogen Tid havde udleet den, blev den med Pidsken udjaget fra Banen af en Ridesknægt, idet denne tilfojede: Bliv hvor du er, og søg ikke at være Andet end det Du kan blive.

15. Den kloge Hare.

En Hare blev engang hidsigt forfulgt af en Hund. Da den nu aldeles tvivlede om at kunne undgaae den ved dens Fodders Hurtighed, gjorde den et Sidespring og blev staaende ganske stille. Den naaede derved lykkeligt Hensigten; thi Hunden løb den forbi. „Nu, det

skal jeg aldrig glemme", sagde Haren derefter til sig selv, „at en Fjendes Forfølgelse bedst undgaaes ved roligt og stille at vente dens Angreb".

16. **Brombærbusken.**

„Æblet falder ikke langt fra Stammen"; dette gamle Ordsprog blev endmere bestyrket af en Brombærbusk.

„Naar kun Nogen vilde tage sig af mig", sagde den engang til en Gartner, „plante mig ind i Haven, vande og pleje mig, saa vilde endog Fyrster faae Lyst til mig, beundre mine Blomster og nyde mine søde Frugter". Gartneren lod sig overtales af de søde Ord, til at indplante den midt i Haven, i den bedste Jord, vandede og plejede den saa godt det var ham muligt. Men hvad skete? Brombærbusken voxede, tog til og udspedte dens hvasse Grene og Blade saaledes, at den slettede sig ind imellem alle Blomster og Orangetræer, krøb hele Haven omkring og opfyldte alt med dens Pigge, saa at man neppe kunde gaae mere. Gartneren blev endeligt vred, og sagde ved sig selv: „Jeg burde have vidst det, thi Æblet falder ikke langt fra Stammen". Han tog Oxen og udryddede Brombærbusken med alle dens Grene og lange Skud.

17. **Hunden og Æselet.**

En Hund smigrede for sin Herre, der gjengjeldte dens Karesser. Disse gjensidige Kjertegn gjorde Æselet skinsyg, da det blev mishandlet og slaget af Alle. Da det nu ikke vidste hvilke Forholdsregler, det skulde tage, for at forbedre dets Kaar, faldt det Æselet ind,

at den Lykke, Hunden havde gjort, hidrørte fra dens Smigrerier imod sin Herre, og troede at torde vente en lignende Skæbne, naar det fulgte Hundens Exempel. Da det derfor nogle Dage efter saae Herren sovende i en Lænestol, satte det begge Forfodderne op paa hans Skuldre og begyndte af alle Kræfter at skryde, for at fornøje Herren ved dets harmoniske Sang. Men da Herren ikke alene ei gjættede Æselets Hensigt, men endog blev ganske forskrækket, kaldte han paa sine Folk, som dygtigt afpryglede det til Belonning for dets smukke Opforsel og de, dets Herre beviste — rigtig nok noget raa — Smigrerier.

Hvad der kan være passende for den Ene er det ikke for den Anden Deri bestaaer den store Hemmelighed: at lægge Vind paa de Ting, hvortil vi have Duelighed; thi hvor Evnerne mangle, vil man aldrig komme synderlig langt.

18. Skorpionen og Skildpadden.

En Skorpion fik det Indfald at gaae paa Reiser. Den var kjed af at henleve sine Dage paa een og samme Plet — sagde den — og i det højeste at bevæge sig fra den ene Steen til den anden; forresten befandt den sig ikke vel, og trængte til en Forandring af Luft. — Den begav sig altsaa en Morgenstund paa Vandring, glædede sig meget over alle de deilige Ting, den saae, og undredes over at Folk kunde tale saa meget om „Besværlighederne ved at reise“. Omsider ankom den til Bredden af en meget bred og rivende Strøm, og vidste nu slet ikke, hvorledes den skulde bære sig ad:

ingensteds fandt den noget Middel til at komme over, og at vende tilbage igjen, det skammede den sig ved. En Skildpadde, der just havde lagt sine Æg i Sandet, bemærkede den Reisendes Forlegenhed, nikkede hoflig med Hovedet, og tilbod ham sin Tjeneste. Skorpionen fortalte sin Historie, og bad den Anden være ham behjelpelig med at faae fat paa noget Træ til at tømre en Flydebro af. „Slige Ting", svarede Skildpadden, „ere vidt og bredt ikke at faae her omkring. Denne Egn er en Sandørken, der strækker sig flere Mile, og hvor man ikke finder en Qvist, som en Myre kunde skjule sig under. Men veed du hvad, jeg vil hjelpe dig ud af din Forlegenhed og sætte dig over paa min Ryg"? Skorpionen var henrykt over dette Tilbud, og kunde ikke finde Ord til at udtrykke sin Tak. Den sad snart paa Ryggen af den godmodige Skildpadde, der stødte fra Land og denne Gang, for at opfylde sit Løvte, roede hurtigere med sine Fødder, end sædvanlig, saa at de, der kjendte dens satte Levemaade, undredes meget og gjorde sig allehaande Formodninger om, hvad denne Iilfærdighed havde at betyde. Den var imidlertid endnu ikke svømmet langt, da den følte en underlig Famlen paa Ryggen. I den Tanke, at den Fremmede var søsyg, standsede den og spurgte deeltagende, hvad der fattedes ham. „Aa, ingen Ting", svarede denne, „jeg prøver kun min Braad. Jeg kan ikke lade det være, om det saa kostede mig Livet; og ofte stikker jeg mig selv i Ryggen, naar jeg ikke kan finde andet. Men det skal du ikke bryde dig om; din Skal er saa fast,

at du ikke kan faae nogen Skade". Den veltænkende Skildpadde blev saa forfærdet over en saadan Ondskab og Lyst til at gjøre Fortræd, at den besluttede at befrie Verden fra dette Uhyre. Den dykkede under, og lod det giftige Insect omkomme i Vandet.

Heraf kan man lære, at ondskabsfulde Mennesker ere lige saa meget sig selv som Andre til Qval og gjøre sig Alle til Fjender. Slige Folk burde leve afsondrede fra alle Mennesker.

19. Ulven og Tranen.

En Ulv aad engang et Lam med altfor stor Graadighed, saa at et Been blev den siddende paatværs i Halsen. Den led megen Smerte deraf, og blev endogsaa bange for at døe, hvorfor den udlovede en stor Belønning og flere Foræringer til den, som kunde frelse den. Da meldte Tranen sig, puttede sin lange Hals ned i Ulvens Svælg og tog forsigtig Benet ud med Spidsen af sit Næb. Men da den nu forlangte Belønningen, sagde Ulven vredt: „Vil du have en Belønning ovenikjøbet? Tak du Gud, at jeg ikke bed Hovedet af dig, da jeg havde dig imellem Tænderne! Du skulde tværtimod give mig store Gaver, fordi du slap heel og holden ud igjen".

Derfor siger et gammelt Ord: „Utak er Verdens nemmeste Løn.

Þýðing nokkurra orða,

sem koma fyrir í greinunum hjer að framan, er ekki eru þýddar á íslenzku.

Blaðsíða 20.

Feie, sópa. — Hente, sækja. — Opsætte, fresta. — Anledning, tilefni. — See ærlige F. s. i O., líta með djörfung upp á vandaða menn. — Lækkreste Retter, ljúffengustu rjettir. — Kiv og Trætte, þras og þræta. Skam, minnkun. — Ufornuftighed, fávizka. — Slette Sæder, ljótir siðir, ósiðsemi. — Forstand, vitsmunir. — Berøve, svipta. — Konst og Videnskab, íþróttir og vísindi.

Blaðsíða 21.

Udvortes, ytri ásýnd, útlit. — Indvendig, innan. Maaskee, ef til vill. — Ormstukket, maðkjetið. — Overlægge, hugsa sig um, íhuga. — Staaer ikke til at ændre, verður ekki breytt, ekki látið ógjört. — Gribe til, taka á. — Den mindst skadelige, hinn saklausari. — Nemme, nema. — Først, á annað borð. Lækkertand, matvandur maður. — Tyv, þjófur. — Udvoxen, fullvaxinn. — Doven, latur.

Blaðsíða 22.

Besudle, saurga. — Derhen, þangað. — Beeg, bik. — Uskatteerligste Gode, ómetanlegasta hnoss. Foretrække for, taka fram yfir. — Krone, kóróna. Scepter, veldisspoti. — Tjene, gagna. — Daare, heimskingi. — Bestaaer, samanstendur. — Bestræb dig for, kostaðu kapps um. — Beslit dig paa,

legðu kapp á. — Orden, reglusemi. — Møje, erfiðismunir. — Fortrædeligheder, óþægð. — Skye, forðast. — Farlig, hættulegur. — Sikker, óhultur. Snebold, snækökkur. — Selskab, fjelag. — Ubetydelig, lítilfjörlegur. — Jo, ekki. — Ligegyldig, kærulaus. — Slet, illa. — Forenet, sameinað, samferða.

Blaðsíða 23.

Lidenskaber, geðshræringar. — Røbe, vitna um. Gylden Tømme, gulllegt beizli. — Omvendt, þvert á móti. — Grundet Aarsag, gyld ástæða. — Egensindig, einþykkur. — Forlange, heimta. — Agtelse, virðing. — Indeslutte, geyma, fela í sjer. Prøve, ransaka. — Lee den Stolte ud, hlæðu að hinum drambláta. — Uophørlige Taarer, sífeldur grátur. — Fortjene, eiga skilið. — Skamrødme, blygðunarroðmi. — Anseer slettere, álitur óæðri. — Krybende, smjaðursfullur. — Slavisk, auðvirðilega auðmjúkur. — Fortrædige, áreita. — Bestorme, herja á. — Hvirvelvind, hvirfilbilur. — Klart Speil, skær spegill. — Støv, rik. — Fordunkle, bera á myrkva, gjöra óskýran. — Der ere bundne t. d. H. o. K., sem eigi geta sjeð af heimilum sínum og konum. — Snevert Fængsel, þröngt fangelsi. — Befrielses-Tid, lausnartími. — Ængstes ved, kvíða fyrir. — Forlade, skilja við. — Lidenskaber, skaplestir.

Blaðsíða 24.

Fakkel, kyndill. — Bestandig Frygt, sífeldur ótti. — Bekæmpe, bæla niður. — Omgiven, umkringður. —

Straa, hálmur. — Fænge, taka eld. — Flugt, flótti. Redde, frelsa. — Forsæt, áform. — Fromhed, ráðvendni. — Opnaae, öðlast. — Varig, varanlegur. — Behagelig, ánægjusamur. — Forfeile, fara á mis við, öðlast ekki. — Holde skadesløs, gjöra skaðlausan. — Reenlighed, þrifnaður. — Nødvendig, nauðsynlegur. — Foruden at, auk þess sem. — Befordre, efla, bæta. — En Deel, hluti, ein grein. Velanstændighed, sómasemi. — Tilladt, leyfilegt. — Ubemærket, svo maður veit ekki af, fyr enn varir. — Sø, stöðuvatn. — Efterhaanden, smátt og smátt. — Ret, rjettur, rjettindi. — Overholde, gæta. Hemmeligt, heimuglega, svo ekki ber á. — Retfærdigheds Udøver, rjettlætis iðkari. — Begjære Andres Gods, ásælast fjármuni annara. — Undertrykke, kefja niður. — Ærgjerrighed, metorðagirnd. Ringeagte, fyrirlita. — Exempel, eptirdæmi.

Blaðsíða 25.

Forsyn, forsjón. — Forlade sig paa, reiða sig upp á. — Fodefjed, fótmál. — Aand, andi. — Vaage over, vaka yfir. — Kundgjøre sig, láta sig í ljósi. — Øjensynlig Spor, augljós merki. — Skabninger, skepnur. — Slaa din Lid til ham, byggðu traust þitt á honum. — Kløve sig, klofna. — Rivende Elve, straumharðar ár. — Lukke sig, lykjast saman. — Ravne, hrafnar. — Forlade, yfirgefa. — Vove sig, hætta sjer. — Løve, ljón. — Træde ind, ganga inn. — Beskyttelse, varðveizla. — Danne, mynda, búa til. — Bolig, bústaður. — Gjorde til din Undersaat, gjörði

þjer undirgefinn. — Der bød M. g., sem bauð (ljet) grundina grænka. — Frugten modnes, aldinin þroskast. — Næring, viðurværi. — Indgyde Mod, kveikja hugrekki. — Manddom, fullorðins aldur. — Støtte, stoð. — Punkt, depill. — Tillader ei din Undergang, leyfir ekki líftjón þitt, lætur þig ekki farast.

Þýðing

nokkurra danskra orða í dæmisögunum (Fabler) *hjer að framan.*

1. Dæmis:

Lokkefugl, tálfugl, (sem hafður er til að lokka að sjer aðra fugla, svo að þeir náist). — Fuglefænger, veiðimaður. — Opstille Næt, breiða út, leggja net. — Smukt, fallega. — Indbyrdes, sín á milli. — Hvor her er O. a. W., sjer er hver gnægðin hjer er af æti. — Hvor venligt, hversu blíðlega. — Slægtning, ættingi. — Benytte, nota. — Neppe havde d. u., óðar enn þeir höfðu sleppt orðinu. — Frihed, frelsi. — Frastand, fjarlægð. — Tilraabe, kalla á eptir. — Hvo, hver? — Foresynger dig n. a. s., gyllir eitthvað fyrir þjer með mjög miklum fagurgala. — Vise, benda á. — Fordeel, ávinningur. — Synderlig, mikill. — I begge Tilfælde, hvort af tvennu sem er. — Lure paa, sitja um.

2. Dæmis:

Sirene, sægyðja, (sem fornmenn ímynduðu sjer

að ginntu menn til sín með inndælum söng). — Havbred, sjávarströnd. — Kjende, þekkja. — Bedrageriske Indigheder, tælandi unaðsemdir. — Smigrerier, gullhamrar, fagurgali.

3. Dæmis:

Holde Raad sammen, ráðgast um sín á milli. — Hvorledes, hvernig. — Beslutte enstemmigen, álykta í einu hljóði. — Bjælde, bjalla. — Tage Flugten, skjótast undan. — Smuthuller, fylgsni, holur, smugur. — Da det kom t. S., þegar til efnisins kom, eða, á átti að herða. — Turde vove, þorði að áræða. — Forslag, uppástunga, ráð. — Saaledes, þannig. — Have fuldt op a. g. R., hafa gnægð af góðum ráðum. — Sætte i Værk, framkvæma. — Hovedsagen, aðalatriðið.

4. Dæmis:

Ræv, tóa. — Hyæne, hyena, (eins konar villudýr óvenjulega grimmt). — Kløer, klær. — Ynkelig, aumlegur. — Bønfalde om Naade, biðja innilega vægðar. — Lovprise, hæla mikið. — Barmhjertighed, miskunsemi. — Anføre, taka fram. — At den jo kun b. a. S. o. B., að hún væri þó ekki annað enn skinn og bein. — Fortjente at ædes, væri vert að leggja sjer til munns. — Kylling, hænuungi. — Overskue, horfa yfir. — Omfang, ummál, yfirgrip, (vjer sjáum sjaldan hina vondu breytni sjálfra vor í heilu lagi, eða, eins og hún er í öllum greinum). — Virkning, afleiðing. — Idet vi, um leið og vjer. — Lide Behandling, sæta meðferð.

5. Dæmis:

Ræveunge, yrlingur. — List, kænskubragð. — Komme i Kast med, komast í kast við. — Plyndring, rán, gripdeildir. — Ar, ör. — Vidne om, vitna um. — Han var nær ved at omkomme, það lá við sjálft hann ljeti lifið. — Jagt, dýraveiðar. — Skjermydsler, bardagar. — Mindre ærefulde, sem hann hafði haft lítinn sóma af, eða, sem hann hafði borið lægri hluta í. — Hønsesti, hænsnahús. — Bevogter, vörður. — Desuagtet, eigi að síður. — Trods, þrátt fyrir. — Erfaring, reynsla. Sikker, viss. — Komme ud af det med, komast út af við. — Trættekjær, þrætugjarn. — Person, maður.

6. Dæmis:

Muldvarpe, moldvarpa. — Egern, íkorni, (kvikindsheiti, sem Konráð kallar líka skuggaróu). — Du arme Skjelm, veslings ræfillinn þinn. — Braa, afkimi. — Ret ondt, mjög svo illt. — For dig, þín vegna. — Tænk bare, ímyndaðu þjer einungis. — Jeg har det godt, mjer líður vel, eða, það fer vel um mig. — Nydelig, gull-fallegur. — Beskygge, skyggja á; beskygget, sem er í skugga, eða forsælu. — Grøn, grænn. — Fuldt op, öldungis fullt. — Kostbare Frugter, dýrmæt aldini. — Ganske fortræffeligt, mjög ágætlega. — Kan gjerne være, það getur vel verið. — Bryde sig om, kæra sig um. — Og befinder mig ganske godt, og mjer líður dável. — Lukaf, skúmaskot. — Sære Knurrepotte, sjerlynda nöldrunarskjóða. — Tage i Oje-

syn, renna auga á, skoða. — Vedblive, segja enn fremur. — Foden af Træet, rætur eikarinnar. — Stirre op ad, blína upp fyrir sig. — Borg, höll. — Beundre, dást að. — Tilstand, ástand. — Opvækker min Begjerlighed, vekur fýsn mína; (mjer þykir gæfa þín girnileg). — Forbedre sin Stilling, bæta kjör sín. — Slet ikke, öldungis ekki. — Natur, eðli. — Strider imod, er gagnstætt. — Levemaade, lífernishættir. — Klattre op, klifrast upp. — Stakkels Jordbeboer, veslings moldarbúi. — Liste sig, læðast. — Det var ude med dens Velbefindende, það var útsjeð um velliðun hennar, eða, ánægju.

7. Dæmis:

Vagtel, (fuglsheiti, eins konar akurhænsni). — Flaggermus, leðurblaka, (eins konar spendýr með flugfit). — Ved Nattetid, á næturtíma.

8. Dæmis:

Ærgjerrig, metnaðargjarn. — Trane, trana, (fuglsheiti). — Dag ud og Dag ind, sýnt og heilagt. — Bredden af en Flod, árbakki. — Fornøjelse, skemmtan. Banke, berja, klappa. — Landsbybeboer, þorpsbúi. — Linned, ljereptsfatnaður. — Skylle, skola. — Tilbringe hele Dagen, vera liðlangan daginn. — Mudder, forarbleyta. — Insecter, skorkvikindi. — Fortrolige, samrýnd. — Slaae ned paa, steypa sjer niður á, hremma. — Lærke, lævirki (fuglsheiti). — Been, fótleggir. — Evig og altid, sí og æ. — Ædlere Vildt, dýrlegri veiðidýr. — Due, dúfa. — Stige tilveirs, fljúga upp í lopt. — Forfølge, elta. — Efter-

abe, herma eptir. — Bevægelse, hreifing, aðburð-ir. — Førend den kunde g. r. g. S., áður enn hún gat komið alminnilegu höggi fyrir sig. — Bære sig dumt og klodset ad, fara flónslega og klaufalega að. — Brække, brjóta. — Forblive, vera kyrr. Stand, staða. — Evner, kostir, hæfilegleikar. — Skjenke, veita.

9. Dæmis:

Fælde, gildra. — Underrette om, skýra frá; underrettet om, sem hefur verið fræddur um. — Lige til, allt að. — Væsel, hreysiköttur. — Forføriſk, tælandi. — Støde til, koma við. — Klappen faldt, lokan hljóp. — Smal, mjór. — Grændse, takmark. — Er bedragen, ert vjelaður.

10. Dæmis:

Æsel, asni. — Jagthorn, veiðihorn, (sem blásið er í á dýraveiðum). — Bekjendtskab, kunningskapur, kynni; af sit Bekjendtskab, sem hann þekkti. — Uforskammet, ósvífinn; ekki kanntu að skammast þín!

11. Dæmis:

Unegtelig, óyggjandi. — Snild Maade, kænlegt ráð. — Lægge Mærke til, taka eptir. — Opdrage, klekja upp. — En Art Viisdom, sú vizkugrein. — Nøksom, til hlítar. — Anbefale, mæla með, brýna fyrir.

12. Dæmis:

Forknyttet, hnugginn. — Kummer, böl. — Fælde Træ, höggva við. — Opholde, viðhalda. — Udmattet, örmagna af þreytu. — Byrde Brænde, viðar-

baggi. — Eftertænke over, hugleiða. — Forladte Tilstand, einstæðingsskapur. — Døv, daufheyrður. Bøn, bæn. — Vise sig, sýna sig. — Overilet, of bráðlátur, heimskulegur. — Skuldre, axlir, herðar. — Afskrækkende, fráfælandi.

13. Dæmis:

Krage, kráka. — Tørstig, þyrstur. — Vand nok, nóg af vatni. — Slukke Tørsten, sefa þorstann. — Forsøge, reyna. — Vandet steg, vatnið hækkaði. — Drikke af Hjertenslyst, drekka nægju sína. — Voldsomhed, ofbeldi.

14. Dæmis:

Abe, apaköttur. — Tilride, temja. — Et stort Tilløb fandt Sted, mikil aðhlaup áttu sjer stað; þyrptist að múgur og margmenni. — Vidne, sjónarvottur. — Vindue, gluggi. — Fik det Indfald, honum kom það uppátæki í hug. — Spring, hlaup, stökk. — Træde frem, ganga fram. — Rundt i en Kreds, hringinn í kring. — Tilskuerne, áhorfendurnir. — Udjage, reka burt. — Bane, skeiðvöllur. — Rideknægt, hestamaður, hestasveinn. — Tilføie, bæta við, segja um leið. — Bliv hvor du er, vertu það sem þú ert.

15. Dæmis:

Hare, hjeri. — Hidsigt, ákaflega, með ákefð. — Tvivle om, örvænta. — Gjøre et Sidespring, hlaupa út til hliðar. — Hensigt, tilgangur. — Roligt og stille, með kyrrð og spekt. — Vente, bíða eptir. — Angreb, áhlaup.

16. Dæmis:

Brombærbusk, bromberjarunnur. — Stamme, eikarstofn. — Ordsprog, málsháttur. — Bestyrke, staðfesta. — Tage sig af, taka að sjer. — Gartner, garðyrkjumaður. — Plante, gróðursetja. — Have, garður, aldingarður. — Vande, vökva. — Pleje, rækta. — Fyrste, höfðingi, konungur. — Tage til, þroskast. — Udsprede, dreifa út. — Orangetræ, gulepl atrje. — Krybe, skríða; krøb hele H. o., færðist út um allan garðinn. — Pig, broddur. — Udrydde, uppræta. — Skud, viðarteinungur.

17. Dæmis:

Smigre for, flaðra upp á. — Gjengjelde Karesser, endurgjalda vinalæti, láta vel að einhverjum aptur. — Gjensidig, sem er báðu megin; gjens. Kjærtegn, vinalæti í báðum, eða, á víxl. — Skinsyg, öfundsjúkur. — Mishandle, fara illa með. — Tage Forholdsregler, taka upp ráð; hvernig hann skyldi fara að ráði sínu. — Kaar, kjör. — Hidrøre, risa af; væri að þakka. — Troede at turde vente, hugsaði, að hann mætti vænta. — Lignende Skæbne, sama hamingja. — Lænestol, hægindastóll. — Skrybe, rymja. — Harmonisk Sang, lagsæl söngrödd. — Ikke alene ei gjættede, var svo fjærri, að hann gizkaði rjett á, men endog, heldur jafnvel, eða, að hann jafnvel. — Afprygle dygtigt, lúberja. Belønning, endurgjald. — Rigtig nok, reyndar. — Raa Smigrerier, klunnaleg vinahót. — Bevise, auðsýna. — Passende for, sem situr vel á. — Deri

bestaaer, í því er fólginn. — Den store Hemmelighed, sá hinn mikli vandi; það er allur galðurinn. — Lægge Vind paa, leggja stund á. — Komme synderlig langt, verða ágengt til muna.

18. Dæmis:

Skorpion, sporðdreki. — Skildpadde, skelpadda. Gaae paa Reiser, fara í ferðalög. — Kjed, leiður. — Henleve, eyða. — Forresten, að öðru leyti. — Trænge til, þurfa. — Altsaa, þá. — Begive sig paa Vandring, taka sig upp, leggja á stað. — Rivende Strøm, straumhörð á. — Skamme sig ved, þykja minnkun að. — Forlegenhed, vandræði. — Nikke med Hovedet, hneigja dálitið höfuðið. — Høflig, kurteislega. — Historie, saga. — Faae fat paa, ná í, komast yfir. — Tømre Flydebro, smíða flekabrú. — Ere vidt og bredt i. a. f. h. o., eru hvergi að fá hjer í nánd. — Egn, hjerað, landshluti. — Sandørken, eyðisandur. — Strække sig, ná yfir. — Myre, maur. — Skjule sig, fela sig. — Sætte dig over, flytja þig yfir. — Henrykt, frá sjer numinn, rjeði sjer ekki fyrir gleði. — Udtrykke, láta í ljósi, votta. — Godmodig, góðlyndur, meinlaus. — Støde fra Land, leggja frá landi. — Satte Levemaade, hæglæti, spaklyndi. — Allehaande, alls konar. — Formodninger, getgátur. — Iilfærdighed, hraði. — Imidlertid, þó. — Svømme, synda. — Underlig Famlen, kynlegt þukl. — I den Tanke, þar eð hún hugsaði. — Den Fremmede, gesturinn. — Hvad der fattedes ham, hvað að honum gengi. — Uhyre,

skrímsli, ófreskja. — Dykke under, stinga sjer, fara í kaf. — Affondrede, afskekktir, fjarlægir.

19. Dæmis:

Altfor stor, of mikill. — Graadighed, græðgi. — Blev siddende, stóð fast. — Paatværs, þversum. — Smerte, sársauki. — Bange, hræddur. — Udlove, heita. — Belønning, umbun. — Foræring, gjöf. — Melde sig, bjóða sig fram. — Putte ned, stinga ofan í. — Svælg, kok. — Spids, broddur. — Heel og holden, heill og óskaddaður. — Utak, vanþakkir. — Nem, handhægur, sem er hendi næst.

Ofurlítill eptirmáli.

Meðan bæklingur þessi var undir prentnn, bað jeg 2 menn hjer í bænum, sem jeg áleit bezt vit hafa á málinu, að íhuga lestrarreglurnar hjer að framan, og segja mjer, ef þeir álitu þeim í einhverju mjög ábótavant. Þeir hafa nú gjört það, en ekki viljað ráða mjer til að gjöra neinar breytingar við þær sjer í lagi; en það hafa þeir sagt mjer viðvíkjandi framburði á e, í greininni um hljóðstafina, að eigi mundu alls kostar vel valin orðin „Sted" og „ved" til að sýna mismuninn á framburði á e í dönskunni. Að öðru leyti vildu þeir láta reglur þessar halda sjer.

Prentvillur kunna nokkrar að vera í bókinni, og vona jeg að menn geti lesið þær í málið, sem eru í hinum íslenzka texta, þar sem u er fyrir n eða n fyrir u, eins og jeg hef helzt orðið var við. Í dönskunni er nú að vísu rithátttur með ýmsu móti, og það kallar einn rjett, sem annar kallar rangt í því efni; en þess vil jeg geta, að orðið „Staf" í 46. gr. bls. 16 á að vera „Stav".

Bókin kostar 32 sk. í kápu, en 40 sk. í velsku bandi, og fæst til kaups á skrifstofu Ingólfs hjá útgefaranum.

Ritað á Sprengikveldinu 1853.

Svb. Hallgrímsson.

